

Státní úřad inspekce práce

Kolářská 451/13, 746 01 Opava
telefon: 950 179 101, fax: 553 626 672
I 750 46 962
opava@suip.cz, www.suip.cz

R O N Í S O U H R N N Á Z P R Á V A

o výsledcích kontrolních akcí

provedených inspekcí práce

za rok 2013

březen 2014

1. Úvodní slovo

V závěru roku 2012 byl v souladu s ustanovením § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších změn a doplnění (zákon o inspekci práce), sestaven Roční program kontrolních akcí Státního úřadu inspekce práce na rok 2013, který byl projednán v Radě vlády pro BOZP s vyššími odborovými orgány a organizacemi zaměstnavatelů, a následně byl předložen ke schválení Ministerstvu práce a sociálních věcí. Podle tohoto programu byly v roce 2013 prováděny schválené kontrolní akce jako hlavní úkoly kontrolní činnosti Státního úřadu inspekce práce a oblastních inspektorátů práce.

Na které hlavní úkoly jsou prováděny opakovaně a navazují na kontroly z předchozích let (jedná se například o hlavní úkoly ve stavebnictví, kontroly BOZP v malých a středních podnicích, kontroly na základě přijatých podnětů, kontroly agentur práce, kontroly nelegálního zaměstnávání občanů ČR a cizinců, kontroly dodržování zákona o zaměstnanosti, integrovanou inspekci a Program šetrný podnik). Další hlavní úkoly byly zadány ve stejných oblastech, ale s korigovaným cílem a zadáním (v oblasti dopravy, zemědělství, lesnictví a kontroly vyhrazených technických zařízení). Kromě toho byly v roce 2013 prováděny i mimořádné kontrolní akce vyvolané dle aktuální potřeby, a to v oblasti nelegálního zaměstnávání a v oblasti pracovních vztahů a podmínek.

Hlavní úkoly byly realizovány podle smyslu cílů a konkrétních zadání a stanovené priority kontrol pro jednotlivé hlavní úkoly byly splněny. Z výsledků provedených kontrol lze rozpoznat přínos zvolených hlavních úkolů, jejichž realizací orgány inspekce práce plnily svou jak preventivní, tak i represivní úlohu, pro kterou byly zadány.

Na základě podkladů oblastních inspektorátů práce byla podle § 4 odst. 2 odst. e) zákona o inspekci práce zpracována tato roční souhrnná zpráva. Tato zpráva obsahuje dílčí zprávy k jednotlivým hlavním úkolům. Všechny zprávy za hlavní úkoly v úplném znění jsou obsaženy ve Zprávě o činnosti Státního úřadu inspekce práce za rok 2013.

Číselné údaje uvedené v této zprávě jsou platné k 31. 12. 2013, pokud není uvedeno jinak.

1.1 Postavení ú adu ve státní správ

Nad ízeným orgánem Státního ú adu inspekce práce (SÚIP) je Ministerstvo práce a sociálních v cí R. Pod ízenými orgány ú adu jsou jednotlivé oblastní inspektoráty práce (OIP), kterých je celkem osm.

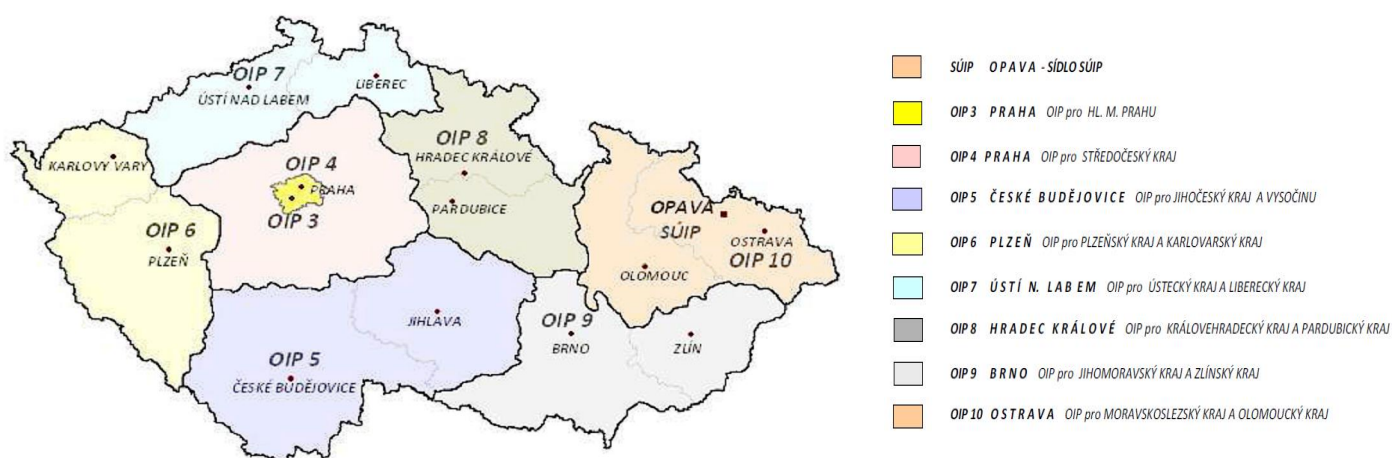
1.2 Organiza ní struktura SÚIP Opava

V ele SÚIP stojí generální inspektor, který je do své funkce jmenován ministrem práce a sociálních v cí. Generální inspektor je zastupován nám stkem. Samotný Státní ú ad inspekce práce se d lí na –est odbor , v jejichfl ele stojí editelé odbor . Interní audit je provád n interním auditorem, který spadá p ímo pod generálního inspektora. Státní ú ad inspekce práce ídí jednotlivé oblastní inspektoráty práce.

1.3 Oblastní inspektoráty (Dislokace a ak ní teritorium)

Státní ú ad inspekce práce ídí celkem osm oblastních inspektorát práce. V ele každého oblastního inspektorátu stojí vedoucí inspektor, který podléhá p ímo generálnímu inspektorovi. Každý oblastní inspektorát práce pak ve své innosti pokrývá (s výjimkou hlavního m sta Prahy a St edo eského kraje) celkem dva kraje (NUTS II)¹. Pomocí tohoto rozd lení podchycuje Státní ú ad inspekce práce co do své innosti celé území eské republiky.

Mapa p sobnosti oblastních inspektorát práce:

¹ Nomenclature des Unites Territoriales Statistique - klasifikace územních statistických jednotek NUTS II ó územní statistické jednotky (tzv. regiony soudržnosti)

Seznam oblastních inspektorát práce:

- **Oblastní inspektorát práce pro hlavní město Prahu se sídlem v Praze**
Kladenská 103/105, 160 00 Praha 6
- **Oblastní inspektorát práce pro Středočeský kraj se sídlem v Praze**
Ve Smečkách 29, 110 00 Praha 1
- **Oblastní inspektorát práce pro Jihočeský kraj a Vysočinu se sídlem v Českých Budějovicích**
Vodní 21, 370 06 České Budějovice
- **Oblastní inspektorát práce pro Plzeňský a Karlovarský kraj se sídlem v Plzni**
Schwarzova 27, 301 00 Plzeň
- **Oblastní inspektorát práce pro Ústecký a Liberecký kraj se sídlem v Ústí nad Labem**
SNP 2720/21, 400 11 Ústí nad Labem
- **Oblastní inspektorát práce pro Královéhradecký a Pardubický kraj se sídlem v Hradci Králové**
Sítní 1195, 501 01 Hradec Králové
- **Oblastní inspektorát práce pro Jihomoravský a Zlínský kraj se sídlem v Brně**
Milady Horákové 3, 658 60 Brno
- **Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě**
Fivínová 2, 702 69 Ostrava

1.4 Inspektoři

Kontrolní činnost je od 1. 1. 2012 prováděna inspektory ve třech velkých oblastech. První skupinu tvoří inspektoři pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu vyhrazených technických zařízení. Druhou skupinou jsou inspektoři pro oblast pracovních vztahů a podmínek. Mimo to zastupuje každý jednotlivý inspektor jednu nebo i více odborností, ve kterých vyvíjí svou inspekční činnost. Nově vytvořená skupina inspektorů vznikla z důvodu kontrolních kompetencí převedených od 1. 1. 2012 od Úřadu práce ČR, která je zaměřena na kontrolu dodržování povinností dle příslušné části zákona o zaměstnanosti, zejména na kontrolu nelegálního zaměstnávání.

2. Kontrolníinnost a kontrolní akce v roce 2013

Přehled hlavních úkolů :

- I. Bezpečnost práce ve stavebnictví
- II. Kontrola zaměstnavatelů s vozovým parkem
- III. Kontrola systému BOZP a pracovních podmínek v malých a středních podnicích a v dalších vybraných podnicích s počtem zaměstnanců 250 a více
- IV. Kontrola systému opatření souvisejících s ochranou osob a zaměstnanců před úrazem elektrickým proudem
- V. Bezpečnost práce při používání zdvihacích zařízení a prostředků pro zavážení a uchopení břemene
- VI. Bezpečnost práce při provozu plynových a tlakových zařízení se zaměřením na provoz nízkotlakých kotlen spotřebičů, plynových pecí a výměňkových stanic v etn tlakových nádob
- VII. Kontrola plnění úkolů zadavatele stavby a koordinátora BOZP na staveništi
- VIII. Prevence BOZP při opravách a provádění staveb
- IX. Kontrola systému BOZP ve zdravotnických zařízeních se zaměřením na všeobecnou bezpečnost a elektrická zařízení
- X. Kontrola systému BOZP v zemědělství
- XI. Dodržování bezpečnosti práce při manipulaci a skladování dříví
- XII. Integrovaná inspekce podle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií
- XIII. Program šBežpečný podnik
- XIV. Kontrola dodržování pracovních právních předpisů na základě podnětů směřujících do oblasti pracovních právních, BOZP a zaměstnanosti
- XV. Kontrola dodržování povinností zaměstnavatelů podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti
- XVI. Kontrola nelegálního zaměstnávání občanů ČR a cizinců
Mimořádné kontrolní akce zaměřené na oblast nelegální práce
- XVII. Kontrola dodržování pracovních právních předpisů na úseku agenturního zaměstnávání a vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb v členských zemích EU
- XVIII. Mimořádné kontrolní akce zaměřené na oblast pracovních vztahů a podmínek

I. Bezpečnost práce ve stavebnictví

Náplní kontrolní činnosti ve stavebnictví bylo prověření stavu a úrovně zajištění bezpečnosti práce u zhotovitelů staveb na staveništích dané kontrolním seznamem. Úkol byl opatřen zaměřením na práce ve výškách a zemní práce, které patří k nejrizikovějším činnostem na staveništích a k činnostem s nejvyšším počtem smrtelných pracovních úrazů (téměř 85 %) v rámci kontrolně řešených případů.

V průběhu roku byly provedeny kontroly u 1 233 právních subjektů podnikajících ve stavebnictví. Kontroly byly prováděny na staveništích, kde pracovali současně zaměstnanci více zaměstnavatelů a podnikající fyzické osoby, které nikoho nezaměstnávaly. Dále pak kontroly byly zaměřeny na stavební organizace střední a malé velikosti. Nejčastější nedostatky byly zjištěny u způsobu zajištění zaměstnanců proti pádu z výšky, určení vhodného OOPP proti pádu z výšky a jeho ukotvení, nebo zajištění volných okrajů. Dále u technických konstrukcí, kterými jsou zaměstnanci chráněni proti pádu z výšky, do asaných stavebních konstrukcí (lešení). Časté byly nedostatky u pracovních postupů při zajištění výkopových prací.

Oblasti, na které byly kontroly zaměřeny:

- Vzájemná informovanost o rizicích
- Povinnost zaměstnavatele při pracovních úrazech
- Poskytování OOPP na základě vyhodnocení rizik
- Ochrana proti pádu z výšky
- Plnění OOPP proti pádu, určení místa ukotvení a jejich kontrola
- Zajištění staveb
- Bezpečnostní požadavky na technické konstrukce (lešení)
- Zajištění prostoru pod prací ve výškách
- Zajištění výkopů a stání výkopů a provedení bezpečných sestupů a výstupů
- Bezpečný provoz a používání strojů na staveništích
- Manipulace s materiálem
- Výchozí revize prozatímního elektrického zařízení

Celkem bylo zkontrolováno 1 233 kontrolovaných subjektů. Bylo provedeno 1 387 kontrol, při kterých bylo zjištěno 4 012 nedostatků. Za správních deliktů zjištěných při kontrolách bylo uloženo celkem 176 pokut o celkové výši 4.274.000 Kč.

Údaje, které poskytly výsledky kontrol, potvrzují, že staveniště je stále jedním z nejrizikovějších pracovišť, na kterém se setkáváme s pracovními činnostmi obsahujícími rizika z různých odvětví.

U menších subjektů a OSV, které přebírají staveniště od hlavních zhotovitelů nebo velkých stavebních firem, nejsou úkoly v prevenci rizik dostatečně plněny. Tyto subjekty nemají zaveden systém vyhledávání rizik a vnitřních kontrol BOZP na staveništích.

Podnikající fyzické osoby, které vykonávají nebezpečné práce, jako jsou práce ve výškách při montáži a demontáži doasňovacích stavebních konstrukcí, práce tesařské, klempířské a pokrývačské, berou jakoukoliv práci bez ohledu na rizika, kterým jsou vystaveny. Nebezpečí vnímají jako zbytečný zdrflující faktor. Na úrovni zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zhotovitele, mají vliv podmínky stanovené zadavatelem, které se odrážejí v termínech na provedení prací, cenou zakázky a dalšími vlivy odrážejícími se v nedostatku kvalifikovaných pracovníků a za cenu nedodržení samotných technologických postupů stavby.

V těchto případech by se měla projevitinnost koordinátorů BOZP. Úroveňinnosti a odbornosti koordinátorů (asto tutoinnost souběžně provádí technický dozor investora) na stavbách je velmi rozdílná. Ve vztahu ke stále většímu tlaku na co nejnižší investiční náklady zadavatelů staveb je přítomnost koordinátorů BOZP na stavbách pouze obasňovací a formální. Tyto závěry vyplývají i z kontrolčetností pracovních úrazů na staveništích, kde ve většině případů koordinátor BOZP vůbec nebyl určen nebo jehoinnost byla obasňovací, nedostatečná a neodborná.

Většinou v případě zjištěných porušení BOZP při kontrolách na stavbách bylo možné předjet především sledující kontrolou pracovníků a stavenišťvedoucími a odpovědnými pracovníky jednotlivých zhotovitelů, především jejich spoluprací s odbornými způsobilými osobami působícími v oblasti prevence rizik a koordinátory BOZP na staveništích.innost koordinátorů by měla výraznou měrou přispět ke zvýšení úrovně BOZP na staveništích. Lze konstatovat v porovnání s předcházejícím obdobím, že došlo k určitému zlepšení úrovně výkonu koordinátorů na stavbách, a to i z hlediska zpracovaných plánů BOZP.

II. Kontrola zaměstnavatelů s vozovým parkem

Výsledky kontrol provedených v roce 2013 prokázaly, že úkol zvolený se říším a blíže nespecifikovaným zadáním umožnil provádět kontrolu i u těchto zaměstnavatelů, kteří nejsou dopravci s koncesí, ale mají vlastní vozový park. Tato skupina zaměstnavatelů v dopravě byla dlouho opomíjenou skupinou, neboť zadání hlavního úkolu omezovalo výběr dopravců, buďna kamionovou, nebo autobusovou dopravu, ale vřdy to byli dopravci s udělenou koncesí. V současně podobě úkol umožnil uje zahrnout všechny zaměstnavatele, kteří mají vozový park, ale současně nevyšly uje do kontrolních akcí zahrnout i dopravce s koncesí.

Výběr subjektů byl proveden v souladu se zadáním úkolu podle předem sestaveného plánu kontrolní činnosti a v průběhu roku byl průběh aktualizován a doplněn, a to především o podnikající subjekty, na které byl podán podnět. U těchto subjektů byla kontrola zaměřena na obsah podnětu, a jelikož se v řinou jednalo o firmy, kde ještě nebyla v minulých letech kontrola, provedla se zároveň kontrola dle zadání tohoto úkolu.

Zejména u nově vzniklých subjektů bylo při prováděných kontrolách poskytováno poradenství, nebo předchozí kontroly prokázaly, že zejména tyto subjekty nemají dostatečné znalosti a nemohou posoudit úroveň externích poskytovatelů služeb v oblasti BOZP, nebo doporučení externích bezpečnostních technik obcházejí, proto je jim připadají příliš nákladná.

Kontroly byly zaměřeny na tyto oblasti:

- obecná prevence rizik
- zdravotní způsobilost
- pracovní postupy
- návody k obsluze
- dodržování stanoveného pracovního režimu lidí
- stav techniky z pohledu BOZP.

Při plnění tohoto úkolu bylo oblastními inspektoráty práce provedeno **377** kontrol u **371** subjektů. Při těchto kontrolách bylo zjištěno **1 428** porušení právních předpisů ve vztahu k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci při provozování dopravy. V **12,4 %** případů nebyly kontrolou zjištěny žádné nedostatky. Dopravcům bylo uloženo celkem **48** pokut v celkové výši **3.766.000 Kč**.

V rámci plnění úkolu nedošlo k žádnému vydání zákazu používání objektů, pracovišť, resp. k zákazu práce přesčas i práce v noci. Kontroly byly ve většině případů ukončeny vydáním písemného opatření k odstranění zjištěných závad, včetně příslušných lhůt k jejich odstranění.

Svojí náročností patří silniční doprava k nepřetrávajícím nejrizikovějším oblastem lidské činnosti s následnými újmami na zdraví, ale i se smrtelnými úrazy osob, ke kterým dochází v souvislosti s provozem, údržbou a opravami silničních vozidel. Při nedodržování bezpečnostních předpisů zaměstnavateli a samotnými řidiči je navíc ohrožena bezpečnost ostatních účastníků silničního provozu.

Současný úkol byl zaměřen na všechny zaměstnavatele, kteří při své činnosti využívají vozový park. Předmětem kontrolní činnosti byl systém obecné prevence, to znamená organizování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a přijímání opatření k předcházení rizikům, seznamování zaměstnanců s právními a ostatními předpisy k zajištění bezpečnosti práce a ochraně zdraví pro konkrétní pracovní pozice i pracovní činnosti prováděné bezprostředně na jejich pracovišti, dodržování pokynů výrobce vozidel uvedených v návodech k obsluze a údržbě, absolvování odborné a zdravotní způsobilosti zaměstnanců a organizování a dodržování pracovního režimu řidičů. Snahou bylo preventivně působit na kontrolované subjekty ve smyslu zajištění bezpečnosti provozu v silniční dopravě a bezpečné práce řidičů.

Přínosem provedených kontrol bylo fyzické vyhledání závad a možnost konzultace zaměstnavatele s inspektorem v průběhu kontroly, ale i nadávky kontroly a nadzobem odstranění závad. Zaměstnavatelé byli upozorováni na plnění povinností souvisejících s provozováním dopravy a vycházejících z české legislativy. Zaměstnavatelé v dopravě si přivykli dbát na dodržování sociálních předpisů stanovených v evropských nařízeních, které na silnicích kontrolují a sankcionují orgány státního odborného dozoru. Odmítají akceptovat, že kromě toho předpisy musí ještě současně dodržovat i předpisy české legislativy, a to zákoník práce a související předpisy, nařízení vlády č. 589/2006 Sb. a nařízení vlády č. 168/2002 Sb., o jejich existenci nemají nikdy ani ponětí. Plnění těchto povinností by mělo vést k zodpovědnějšímu přístupu při zajištění bezpečného a spolehlivého provozu, a tím i snížení rizika možného ohrožení zdraví zaměstnanců.

Základní cíl úkolu ověřit stav bezpečnosti práce při provozování dopravy byl splněn a zjištěné poznatky ukázaly zaměstnavatelům-dopravcům oblastí, kde musí být přijata opatření vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci. Lze konstatovat, že v oblasti dopravy dochází k mírnému zlepšení znalostí zaměstnavatelů na požadavky bezpečné práce, jak dokazují výsledky kontrol.

Jednoznačně pozitivně lze hodnotit i tu skutečnost, že povolná narostá počet subjektů, kde kontrola nezjistila žádná závažná pochybení. Tuto situaci lze přičíst na vrub poradenské činnosti Státního úřadu inspekce práce a oblastních inspektorátů práce, která je zaměstnavatelům poskytována a pozitivně ji přijímají a vítají.

III. Kontrola systému BOZP a pracovních podmínek v malých a středních podnicích a v dalších vybraných podnicích s počtem zaměstnanců 250 a více

Znamení počet podnikatelských subjektů v České republice spadá z hlediska počtu zaměstnanců do kategorie malých a středních podniků. Každý rok z nich určitý počet zaniká a naopak nově vznikají jiné podniky. Z historie provádění kontrol vyplývá, že z hlediska prevence předcházení vzniku pracovních úrazů a nemocí z povolání je důležité, aby kontrola u nově vzniklých podniků proběhla po zahájení jejich činnosti co nejdříve. Z toho důvodu byly kontroly v rámci tohoto úkolu směřovány do těchto oborů ekonomických činností, kde lze předpokládat vyšší potenciální ohrožení zaměstnanců a kde je nutné zaměstnavatele vést k dlouhodobé péči o zajištění oblasti bezpečnosti práce, vytváření vhodných pracovních podmínek a pořádaných pracovních právních vztahů. Jedná se hlavně o činnosti, u kterých dlouhodobě dochází ke zvýšené pracovní úrazovosti. Dále pak u podniků, na které poukazovaly podnikatelé na neplnění povinností vyplývajících ze závazných předpisů pro oblast bezpečnosti práce a u podniků, u kterých došlo ke vzniku smrtelných pracovních úrazů nebo úrazů vyžadujících hospitalizaci delší než pět dní.

Praxe ukazuje, že z hlediska prevence je také žádoucí, aby kontroly byly provedeny i u podniků s větším počtem zaměstnanců (nad 249 - velkých podniků), proto byly vybrány ke kontrolám i tyto podniky.

V rámci plnění tohoto úkolu bylo v roce 2013 provedeno celkem **4 083** kontrol u **4 012** subjektů. Při těchto kontrolách bylo zjištěno **14 343** nedostatků.

Nejmáloji zjištěvané nedostatky se týkaly nedodržování ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů, dále NV č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí a zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů.

Z celkového počtu zjištěných nedostatků bylo ve **11 486** případech uloženo opatření k odstranění zjištěných nedostatků podle § 7 odst. 1 písm. k) zákona o inspekci práce. Ve **2 857** případech zjištěných nedostatků nebylo opatření vydáno, protože nedostatky byly odstraněny v průběhu kontroly.

V **1** případě byl vyřazen stroj z provozu a v **1** případě byl vydán zákaz provádění činnosti (uflívání nebezpečného postupu práce).

Za správní delikty a přešestupky bylo uloženo kontrolovaným subjektům celkem **200** pokut ve výši představující celkovou částku **4.588.000 Kč**. S ohledem na skutečnost, že v rámci úkolu bylo kontrolováno **4 012** subjektů, bylo k uložení sankce přistoupeno u **200** subjektů, tj. u **5,0 %** z celkového počtu kontrolovaných subjektů.

Výsledky kontrol naznačily, že se na úseku bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci stále vyskytují nedostatky ve stavu samotných pracovníků, provozu strojů a technických zařízení, ale i v oblasti výchovy a vzdělávání zaměstnanců, ve zpracování a následném vedení předepsané provozní technické dokumentace provozovaných vyhrazených i ostatních technických zařízení. Praxe ukazuje, že úroveň řízení systému BOZP závisí do značné míry na trvalé péči a zájmu zaměstnavatelů o otázky bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci. Dále ve velké míře závisí i na odborné znalosti a zkušenosti osob zajišťujících oblast řízení péče o BOZP.

K pozitivům provedených kontrol a tím ke zlepšení stavu bezpečnosti práce a provozu technických zařízení zejména přispělo zlepšení informovanosti kontrolovaných subjektů o problematice bezpečnosti práce, kdy všechny zjištěné nedostatky byly prokonzultovány se statutárními zástupci kontrolovaných subjektů a byly nařízeny termíny k jejich odstranění. Za velký klad provedených kontrol lze označit (dle vyjádření převážně většiny kontrolovaných subjektů) provádění konzultační činnosti inspektory přímo při prováděných kontrolách. Zavedením tohoto systému přispělo k větší vstřícnosti a ochotě kontrolovaných subjektů spolupracovat s inspektory, což má za následek zvyšující se úroveň znalostí problematiky bezpečnosti práce ze strany statutárních zástupců kontrolovaných subjektů.

Vzhledem k výše uvedenému a ke skutečnosti, že stále jsou zjišťovány mnohdy velmi závažné nedostatky v oblasti BOZP a stále vznikají nové podniky, bylo přistoupeno k tomu, že tento hlavní úkol bude realizován i v roce 2014.

IV. Kontrola systému opatření souvisejících s ochranou osob a zaměstnanců před úrazem elektrickým proudem

Vzhledem ke svému rozšíření a používání nabývají elektrická zařízení s vysokými napětími charakteristickým všeobecných technických zařízení a uflivatel dochází ke snížení respektu k nim. U vyšších výkonů a napětíových úrovních jsou pak nehodové události a úrazy většinou spojeny se závažnými následky.

Z pohledu pracovní úrazovosti v souvislosti s elektrickými zařízeními vyplývá, nejčastěji uváděnými příčinami je nedostatek osobních předpokladů spolu s používáním nebezpečných pracovních postupů nebo způsobů práce a špatně nebo nedostatečně odhadnutým rizikem. Dalšími objektivními příčinami jsou nesprávná organizace práce, nedostatek potřebné kvalifikace a nepoužívání předepsaných bezpečnostních opatření.

V rámci tohoto úkolu bylo v roce 2013 provedeno **757** kontrol. Při všech kontrolách bylo zjištěno **3 009** nedostatků představujících porušení závazných právních předpisů. Dále bylo navrženo v rámci kontrol **88** technickoorganizačních opatření.

Z celkového počtu zjištěných porušení bylo v **2 558** případech uloženo opatření k odstranění zjištěných nedostatků podle § 7 odst. 1 písm. k) zákona o inspekci práce. V **451** případech porušení bezpečnostních předpisů nebylo vydáno opatření, protože závady byly odstraněny v průběhu kontroly. Ve většině případů bylo nařízeno vyazení strojů a zařízení z provozu.

Zjištěnému počtu závad odpovídají i sankční postihy, které oblastní inspektoráty práce uplatnily ve smyslu zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů. Oblastní inspektoráty práce uložily v rámci plnění tohoto úkolu **34** pokut v celkové částce **569.000 Kč**.

Závěrem lze konstatovat, že cíle úkolu bylo dosaženo, jelikož kontroly u kontrolovaných subjektů byly v první řadě charakteristické osvětly v oblasti povinností plynoucích z právních předpisů. Vydaná opatření měla za následek snížení rizik spojených s provozem vyhrazených elektrických technických zařízení. Výsledky kontrol tohoto úkolu zcela jednoznačně ukazují, že nejvýznamnější nedostatky jsou v oblasti technické prevence rizik, kdy kontrolované subjekty nezajišťují v dostatečné míře údržbu, kontroly a revize zejména starších strojů a zařízení. Proto je potřeba této oblasti věnovat trvalou pozornost a i v příštím roce do ní směřovat další kontroly, aby bylo možné je účinněji snižovat rizika na pracovištích s vyhrazenými elektrickými technickými zařízeními. Cílem by mělo vést ke snížení pracovní úrazovosti v této oblasti.

Při kontrolách byly kontrolovaným subjektům ukládány opatření k odstranění nedostatků nebo uloženy pokuty. K účinné prevenci z hlediska bezpečného provozu kontrolovaných technických zařízení přispělo zcela určitě i poradenství poskytované v rámci kontrol.

V. Bezpečnost práce při používání zdvihacích zařízení a prostředků pro zavazování a uchopení břemen

Úkol šBezpečnost práce při používání zdvihacích zařízení a prostředků pro zavazování a uchopení břemen byl stanoven jak pro vyhrazená, tak i tzv. šnevyhrazená zdvihací zařízení. Zadání úkolu vycházelo zejména z kontrolních zjištění z předcházejícího období, kde bylo zjištěno, že zaměstnavatelé nemají zpracován základní materiál proinnost je ábu, tzn. místní provozní bezpečnostní předpis, kterým je šsystém bezpečné práce. V rámci úkolu bylo zjištěno, že tento předpis je v ad případě nekonkrétní a neodpovídá charakteru práce, což se také negativně projevuje například ve zvýšené pracovní úrazovosti, a to u pracovních úraz smrtelných a pracovních úraz vyžadujících hospitalizaci delší než 5 dn . Při kontrolníchinnostech bylo také zjištěno, že zaměstnavatelé nevykonalí dostatečnou pozornost označení, volby, skladování a vedení dokumentace prostředků pro vážení, zavazování a uchopení břemen. Stále však převládá nedostatečná teoretická a praktická příprava zaměstnanců k výkonu práce. Také vedoucí zaměstnanci odpovídající za provoz zdvihacích zařízení nevyvíjejí dostatečnou kontrolníinnost.

Kontrolníinnost byla provedena u **578** subjektů, což je o 153 kontrol více, než bylo v předcházejícím období. Zjištěno bylo celkem **1 768** nedostatků, což je o 811 více, v porovnání s rokem 2012.

Zjištěnému počet nedostatků odpovídají i sankční postihy. Počet uložení pokut za správní delikt byl celkem **27**, což je navýšení o 11 pokut oproti předcházejícímu období.

Výše uložení pokut za správní delikt je v celkové výši **1.395.000 Kč**, což je o 631.000 Kč více než v roce 2012.

Poznámky získané při plnění tohoto úkolu lze hodnotit jako velmi užitečné, tudíž je nutné této oblasti v novat i nadále trvalou pozornost. Dále však setrvává stav, kdy vyhledávání pracovních rizik na pracovištích je převážně formální a rizika se nee odpovídajícím způsobem v rámci místního bezpečnostního předpisu, tzv. šsystému bezpečné práce (který je pořádkován podle SN ISO 12480-1SBP), ani jiných dalších předpisů například technologických postupů apod. V tina zjištěných nedostatků byla zaznamenána v ízení provozu zdvihacích zařízení. Technické závady byly v menší zjištěných nedostatků. Lze usuzovat, že technickým zařízením je v nována v t í pé e, než jejich obsluhám.

Z rozboru zjištěných závad lze konstatovat, že jak u osob samostatně výdělečných (OSV), tak u zaměstnavatelů se situace na úseku BOZP oproti předcházejícímu roku výrazně nezmění. I když byla z ejmá snaha u v t iny zaměstnavatelů a OSV mít plnění svých povinností v í svým zaměstnancům na úseku BOZP zajištěné, nadále také byla patrná snaha zaměstnavatelů a OSV zvláště, minimalizovat v období pokračujícího hospodářského útlumu svoje náklady. To se odráží na pracovištích subjektů především ve snižování počtu zaměstnanců a mimo jiné také i při zajištění BOZP na pracovištích. V rámci úsporných opatření například dochází k etn jím zrušením smluv s externími bezpečnostními technikami.

Sou částí každé kontroly, zejména u malých a středních provozovatelů, bylo i poskytnutí základních informací a poradenství týkající se bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci, zejména informace o nových změnách právních a ostatních předpisů pro danou problematiku na pracovištích kontrolovaných subjektů, což zvýšilo právní vědomí v oblasti bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci.

U všech kontrolovaných subjektů bylo vydáno opatření k odstranění zjištěných závad a bylo také vyžadováno podání písemné zprávy o přijatých opatřeních kontrolovaného subjektu a o způsobu odstranění závad.

Výsledky kontrol v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zdvihacích zařízení prokázaly svůj význam zejména prověřením aktuálního stavu, tzn. jak právnické a podnikající fyzické osoby plní stanovené povinnosti vyplývající z právních předpisů pro danou problematiku. Poznatky získané při plnění tohoto úkolu lze hodnotit jako přínosné a je doporučeno se v oblasti zdvihacích zařízení trvale vnovat.

VI. Bezpečnost práce při provozu plynových a tlakových zařízení se zaměřením na provoz nízkotlakých plynových kotlen, spotřebičů, plynových pecí a výměníkových stanic v tlakových nádobách

V roce 2011 byla provedena kontrola provozu plynového zařízení v objektech s přístupem veřejnosti. Při kontrole bylo zjištěno větší množství nedostatků, z tohoto důvodu bylo rozhodnuto pokračovat v těchto kontrolách a zároveň provést kontrolu u dalších subjektů provozujících plynové zařízení (např. v objektech pro myšlové výroby). Kontrola bezpečnosti při provozu výměníkových stanic logicky navazuje na úkoly bezpečnosti provozu středotlakých parních kotlů v roce 2010 a 2011 a na úkol v roce 2012, který se týkal tlakových nádob s rizikem výbuchu expandující vodní páry. Všechny uvedené úkoly mají společného jmenovatele rizikovost použitého média. Výměníkové předávací stanice pracují rovněž se stejnou pracovní látkou, horkou vodou nebo vodní párou, jako primárním topným médiem. V současné době nabývá významu centralizované zásobování teplem a jeho součástí jsou tepelné předávací stanice. Bezpečnost provozu těchto stanic určuje nejen spolehlivou dodávku tepla obyvatelstvu, ale především jeho bezpečnost, protože stanice jsou umístěny v zastavěném území a mnohdy přímo v obytných domech. Nedodržování předpisů k zajištění bezpečnosti práce při provozu plynových a tlakových zařízení může být zdrojem nebo příčinou ohrožení života a zdraví zaměstnanců kontrolovaného subjektu, ale může vést i ke značným materiálním škodám.

V roce 2013 bylo provedeno v rámci tohoto úkolu celkem **963** kontrol. Při kontrolách bylo zjištěno celkem **3 296** nedostatků. Násobnost zjištěných nedostatků byla **5 681**. Dále bylo navrženo v rámci kontrol **110** technickoorganizačních opatření. Z celkového počtu **3 296** zjištěných nedostatků bylo v **2 759** případech uloženo opatření k odstranění zjištěných nedostatků podle § 7 odst. 1 písm. k) zákona o inspekci práce. U **537** zjištěných nedostatků nebylo opatření vydáno, protože nedostatky byly odstraněny již v průběhu kontroly. Ani v jednom případě nebylo v roce 2013 nařízeno vyřazení strojů nebo zařízení z provozu. Celkem bylo uloženo **51** pokut v celkové výši **1.055.000 Kč**.

V souladu se zadáním úkolu, byla kontrola provedena v celém rozsahu u všech zařízení uvedených v zadání úkolu a to tak, aby se snížilo riziko při provozu těchto zařízení. Výsledky kontrol v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci prokontrolované subjekty přinesly zejména v tom, že ukazují aktuální stav a účinnost přijatých opatření v prevenci rizik.

Přínosem prováděných kontrol je skutečnost, že zaměstnatelé byli upozorněni na plnění povinností souvisejících s provozem plynových a tlakových zařízení. Plnění těchto povinností by mělo vést k zodpovědnějšímu přístupu při zajištění bezpečného a spolehlivého provozu těchto zařízení a tím i snížení rizika možného ohrožení zdraví. Rovněž byli upozorněni na plnění povinností týkající se ustanovení osob odpovědných za provoz technických zařízení.

Kontrolou bylo ověřeno plnění opatření k omezení rizik spojených s provozem plynových a tlakových zařízení se zaměřením na provoz nízkotlakých plynových kotlen, spotřebičů, plynových pecí a výměnkových stanic v tlakových nádob. U všech kontrolovaných subjektů lze konstatovat, že nedostatky zjištěné při kontrolách jdou na vrub provozovatele bez rozdílu, zda se jedná o nově instalovaná zařízení nebo o zařízení, jehož technický stav je ovlivněn stářím.

U plynového a tlakového zařízení je možno na základě zjištěných poznatků konstatovat, že provozovatelé si uvědomují možná rizika ohrožení zdraví jak vlastních zaměstnanců, tak i okolí vyplývající z provozu technických zařízení PZ a TZ. Zjištěné nedostatky vyplývaly většinou z neznalosti příslušných předpisů, neřiz jejich zhlédnutí. Byl sledován kladný přístup k průběhu kontrol a snaha subjektů odstranit zjištěné nedostatky. Lze tedy usuzovat, že provedené kontroly přispěly ke zlepšení technického stavu plynového a tlakového zařízení.

Věšichni majitelé i provozovatelé postupovali ke kontrolám vstřícným způsobem, mají zájem o bezpečný provoz obsluhovaných plynových, tlakových i topných zařízení, i když některé znalosti jejich povinností byly velmi kuse (zvláště tam, kde obsluha je zároveň provozovatelem i majitelem zařízení). V některých případech se provozovatelé plně spoléhají na revizní techniky, kteří k nim chodí na pravidelné revize a kontroly s tím, že budou dodržovat stanovené termíny těchto kontrol.

V pověšné části kontrolovaných subjektů jsou revize, kontroly a zkoušky plynového a tlakového zařízení prováděny dodavatelským způsobem. Úroveň prováděných kontrol a revizí je rozdílná, závislá na znalostech a zkušenostech provádějících pracovníků. Při prováděných kontrolách bylo velmi kladně posuzováno poskytování konzultací inspektory přímě na pracovištích kontrolovaných subjektů, což u nich mimo jiné přispělo i ke zvýšení úrovně BOZP. Vzhledem k množství seřazeným vlastníkům tepelného zařízení (plynového, tlakového i tepelného) je nutné neustále provozovatelům připomínat jejich povinnosti vyplývající z platných právních a technických předpisů se zaměřením na bezpečnost provozu těchto zařízení.

Celkově byl úkol proveden v širokém spektru oborů. V některých oborech, například v kolektivu a zdravotnictví, se ukázalo, že existuje poněkud nižší úroveň péče o vyhrazená zařízení, z tohoto důvodu bude vhodné zaměřit se na tyto oblasti a přispět tak ke zvýšení úrovně bezpečnosti i u těchto provozovatelů. Dalším návrhem je zkusit prosadit změnu legislativy, konkrétně ustanovení § 33 zákona č. 251/2005 Sb., o inspekcii práce, tak, aby se dali postihovat i revizní technici a montážní subjekty.

Rovněž by bylo potřebné novelizovat stávající vyhlášky VTZ, aby odpovídaly současné úrovni v oboru a techniky; stávající předpisy pro instalaci těchto zařízení novelizovat tak, aby měly mít charakter zákonného předpisu. Bylo by taktéž vhodné provádět uveřejnění v tisku s cílem seznamování s nebezpečími, která mohou nastat při zanedbání bezpečné obsluhy plynového, tlakového a topného zařízení, hlavně u společenství vlastníků bytových jednotek.

VII. Kontrola plnění úkolů zadavatele stavby a koordinátora BOZP na stavení-ti

Zadáním úkolu bylo provádět kontroly plnění povinností zadavatelů staveb a koordinátorů BOZP na stavení-ti, kde jsou často společně zaměstnanci více než jednoho zhotovitele, a dále v případech, kdy celková předpokládaná doba trvání prací a činností přesáhla dobu určenou v § 15 zákona č. 309/2006 Sb., a na stavbách, kde byly vykonávány práce a činnosti vystavující fyzickou osobu zvýšenému ohrožení životem nebo zdravím.

Výběr kontrol zadavatelů staveb vycházel z místních znalostí stavební inspekce, z poznatků o stavbách v regionu a jejich zhotovitelích v rámci přípravy na kontroly a z pohledu oznámení o zahájení prací zasílaných na oblastní inspektoráty práce.

V rámci úkolu bylo provedeno **390** kontrol u **360** subjektů. Z celkového počtu **499** zjištěných nedostatků byla ve **175** případech uložena opatření k odstranění zjištěných nedostatků podle § 7 odst. 1 písm. k) zákona o inspekci práce. V **324** případech porušení bezpečnostních předpisů nebylo vydáno opatření, protože závady byly odstraněny v průběhu kontroly.

V rámci kontrol bylo uloženo za správní delikty celkem **36** pokut v celkové výši **903.000 Kč**.

Cíle daného hlavního úkolu byly splněny, a to včetně poradenské činnosti v oblasti bezpečnostních a pracovních předpisů dle ustanovení zákona č. 251/2005 Sb., zákona o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů. Z výsledků kontrol provedených v rámci tohoto úkolu lze konstatovat, že předmět kontroly byl zaměřen vhodně a pro kontrolované subjekty byl přínosem.

Úroveň koordinátorů BOZP má pomalu zlepšující se tendenci, i když tento trend je pomalý. S tím koresponduje zvyšující se povědomí o povinnostech zadavatelů staveb. V posledních letech narostly počty oznámení o zahájení prací, snižuje se počet staveb, kde zadavatel neurčil koordinátora, i když má k tomu povinnost.

Pokud nejsou plněny zákonné požadavky ohledně koordinátora, jdou na vrub zvláště neznalosti povinností investora, zadavatele stavby, případně snahy o snížení investičních prostředků, a to nejen v soukromém sektoru, ale ve velké míře i ve veřejné správě obcí, měst. Stává se, že někteří zadavatelé se se snaží vyhnout určení koordinátora tím, že si rovněž vykládají zákonné předpisy ve svůj prospěch a snaží se prokázat, že určení koordinátora nemusí.

U koordinátorů BOZP bývá závažným nedostatkem kvalita jejich praktických znalostí a zkušeností. V praxi se setkáváme s koordinátory, kteří jsou spíše bezpečnostními techniky, jejich činnost se omezuje na dokumentování a sepisování závad, které jsou momentálně v době kontroly koordinátora na stavení-ti v nepořádku. Chybí jakákoliv prevence rizik a časová koordinace z hlediska BOZP. Dokumentace a záznamy jsou sice jediným

prokazatelným výstupem koordinátora o vyhledávání rizik a řešení problémů nebo závad, otázkou vždy je, jakou mají praktickou hodnotu. Zpracovaný plán BOZP se tak mnohdy stává pouhou nutnou administrativou, které rozumí, pracuje s ní a aktualizuje ji jen koordinátor. Otázkou jeho obsahu a rozsahu se tímto stává nedělitou.

VIII. Prevence BOZP při přípravě a provádění staveb

Oblastní inspektoráty práce se jako dotčené orgány státní správy vyjadřují k projektovým dokumentacím staveb, k jejich změnám a změnám v uflívání staveb. Projektové dokumentace jsou vybírány k posouzení v souladu s vnitřním předpisem SÚIP. Ve svých vyjádřeních ke kontrolovaným projektovým dokumentacím oblastní inspektoráty práce upozorují předkladatele na nedostatky v naplňování právních předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení a předcházení touto činností možným pracovním úrazům. Dále pak ústí na řízeních k povolení uflívání staveb lze podchytit řadu nedostatků vzniklých při provádění staveb, které by později během provozu a uflívání staveb mohly vést ke vzniku mimořádných událostí (úrazy nebo havárie, ohrožení ve výšce apod.).

Kontrolou projektových dokumentací a následných ústí na řízení k povolení uflívání staveb je významně ovlivňována prevence v oblasti bezpečnosti práce a bezpečnosti technických zařízení z hlediska budoucího provozu.

Úkol je rozdělen na dvě části:

A. Kontrola projektových dokumentací

Kontroly jsou zaměřeny zvláště na obsahovou stránku předkládaných projektových dokumentací z hlediska zpravidla zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení pro výstavbu a budoucí provoz. Při posuzování projektové dokumentace staveb se prověřuje, zda jsou vyloučena nebo na nejmenší dosažitelnou míru snížena rizika možného ohrožení zdraví a života osob, tj. zda tato činnosti splňují bezpečnostní požadavky, které se vztahují na danou stavbu.

Na oblastní inspektoráty práce bylo doručeno celkem **2 289** žádostí o posouzení projektové dokumentace. Z tohoto počtu bylo posouzeno **1 503** projektových dokumentací ke stavebnímu řízení, jednalo se například o dokumentace vybraných staveb, jejich změn a změn v uflívání staveb pro výrobu a skladování, určených pro zaměstnávání osob s omezenou schopností pohybu a orientace, určených pro shromažďování více než 200 osob, bioplynových stanic atd. Ke zbylým dokumentacím pro stavební řízení se oblastní inspektoráty práce nevyjadřovaly, protože se jednalo o drobné stavby bez zvýšeného rizika, bytové domy, sklady či výrobní prostory pro méně než 20 zaměstnanců atd.

Při posuzování projektové dokumentace byla náležitá pozornost věnována nejen posouzení podmínek pro provádění staveb z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví, ale i pro budoucí bezpečný provoz staveb, včetně zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců, kteří provádějí údržbu, opravy a revize stavebních konstrukcí, strojů a zařízení. Předkládané dokumentace v mnoha případech neměly dostatečnou vypovídající schopnost o činnosti rizik při výstavbě i budoucím provozu a ačkoliv na výjimky přetrvávala snaha předkládat dokumentace jen v minimálním rozsahu. Neúplné projektové dokumentace byly vráceny k doplnění a opětovnému předložení k posouzení.

B. Ú ast na ízeních k povolení uflívání staveb

Ú ast na kolauda níh ízeních se zam íla na podchycení nedostatk bezpe nosti a ochrany zdraví p í práci p í uflívání staveb. Inspekto i oblastních inspektorát práce se ú astnili celkem **1 381** ízení k vydání kolauda ního souhlasu k uflívání staveb. Cílem ú asti na ízení k vydání kolauda ního souhlasu bylo ov ení a kontrola p ípravenosti staveb p ed uvedením do provozu, zvlá-t spl uje-li poflavky k zaji-t ní bezpe nosti práce a bezpe nosti technických za ízení.

P í výb ru a zvaflování ú asti inspektora na ízení k vydání kolauda ního souhlasu byly up ednost ovány stavby v t-ího charakteru a stavby se zvý-enými riziky moflného vzniku úraz , stavby s provozem výrobního a skladového charakteru a stavby, u kterých byla posuzována projektová dokumentace. V t chto p ípadech se také se zji-ovalo, zda byly odstran ny závady, na které bylo upozorn no jifl p í posuzování projektové dokumentace.

Ve v t-in p ípad nebyly zji-t ny závady, které by bránily uvedení stavby do uflívání. N které stavby byly dob e p ípraveny k záv re ným kontrolním prohlídkám a n které zji-t né drobné nedostatky byly odstran ny b hem ízení. V p ípad uplat ovaných poflavk na odstran ní v t-ích závad byly stanoveny lh ty pro jejich odstran ní. V n kolika p ípadech nebyl vydán souhlas s uvedením stavby do provozu, nebo byl souhlas podmín n odstran ním nedostatk p ed uvedením stavby do provozu. Nesouhlasné a podmín né souhlasy pro uvedení stavby do provozu se ve v t-in p ípad týkaly plynových a elektrických za ízení. Ke zlep-ení p ípravenosti staveb p ísp la i skute nost, fle n kte í investo i, respektive projektanti si vyfládali konzultaci p ed kolauda ním ízením a p ípadné závady mohli odstranit.

Ze strany stavebních ú ad je zájem o ú ast zástupc oblastního inspektorátu práce (jako dot eného orgánu) na ízení k vydání kolauda ního souhlasu. Vyfladují, aby investo i staveb doloflili p ed vydáním kolauda ního souhlasu souhlasné stanoviska dot ených orgán , a to i na stavby bez zvý-eného rizika, malých provozoven, provozoven nevýrobního a neskladového charakteru apod. Problémem je snaha ze strany investora kolaudovat stavby p ed úplným dokon ením, kdy se skute ný provozní stav m fle zna n lí-it od stavu zji-t ného p í t chto šp ed asnýchõ kolaudací. V souvislosti s vý-e uvedeným se mnoflí fládosti o vyjád ení inspektorátu na stavby bez technologie výroby a skladování (pouze na stavební ást).

Velký vliv ú asti inspektor p í schvalování projektové dokumentace a p í povolování staveb v rámci záv re ných kontrolních prohlídek za ú elem vydání kolauda ního souhlasu na celkovou prevenci v oblasti BOZP v etn vyhrazených technických za ízení je nepopíratelný a nezpochybnitelný. Je to nejú inn j-í nástroj, který vítají investo i a provozovatelé, protofle je moflno odstranit velké mnoflství nedostatk v oblasti bezpe nosti práce a vyhrazených technických za ízení v t-inou na náklady zhotovitele. Zhotovitel je t mito kontrolami nucen provád t stavby kvalitn ji, tak aby byly bezpe n j-í. Odstran ní zji-t ných závad má v t-inou efekt násobnosti odstra ování závad, protofle si zhotovitel jifl málokdy dovolí opakovat závady zji-t né p í kolauda níh ízeních.

V průběhu kolaudačních řízení se inspektoři zaměřují na podchycení nedostatků, které by mohly negativně ovlivňovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci při užívání staveb. Jedná se většinou o stavby, kde by v případě vydání kolaudačního souhlasu nebo povolení užívání stavby bez přítomnosti inspektorů oblastních inspektorátů práce, a tedy nezjištění případných závad, mohlo s velkou pravděpodobností dojít ke vzniku mimořádných událostí, jako jsou úrazy, havárie, ohrožení veřejnosti a podobně.

IX. Kontrola dodržování BOZP ve zdravotnických zařízeních se zaměřením na všeobecnou bezpečnost a elektrická zařízení

Úkol byl proveden na základě výrazného nárůstu počtu závažných a ostatních pracovních úrazů zaměstnanců ve zdravotnických zařízeních. Kontrolní činnost byla zaměřena na menší a střední zdravotnická zařízení (např. zdravotní střediska a jiné) v rámci soukromých zdravotnických zařízení.

Kontroly byly zaměřeny především na následující oblasti:

- školení o BOZP; prevence rizik v daném zdravotnickém zařízení (vyhledávání a hodnocení, přijímání opatření a jejich odstranění, seznámení zaměstnanců s riziky možného ohrožení života a zdraví v rámci rizik nebezpečných chemických látek a chemických směsí, a dále pak se stanovenými opatřeními),
- zpracování požadovaných místních provozních bezpečnostních předpisů v rámci způsobu používání a skladování nebezpečných chemických látek a chemických směsí (bezpečnostní listy, bezpečnostní značky a označení),
- osobní ochranné pracovní prostředky (zpracování seznamu, poskytování, kontrola používání),
- provozní a provozní dokumentace, údržba, kontroly technických zařízení ve zdravotnictví,
- řádná evidence pracovních úrazů a stanovení opatření proti jejich opakování,
- zajištění revizí elektrických zařízení, instalací, spotřebičů a hromosvodů,
- odborná kvalifikace k obsluze technických zařízení (např. vyhláška č. 50/1978 Sb.).

V rámci úkolu bylo provedeno celkem **145** kontrol u **142** kontrolovaných subjektů. Celkový počet zjištěných nedostatků činí **631**. Pouze u **7** kontrol nebyly zjištěny žádné nedostatky, což potvrzuje význam kontrol. Bylo vydáno **30** technicko-organizačních opatření a bylo uloženo **7** pokut v celkové výši **90.000 Kč**.

Cíl úkolu byl splněn. Kontroly přispěly ke zlepšení stavu na úseku bezpečnosti práce a bezpečnosti technických zařízení ve vybraných kontrolovaných subjektech, což je patrné v počtu zjištěných nedostatků. Kontrolami došlo ke zvýšení povědomí zaměstnavatelů, kteří si uvědomují rizika vyplývající z jejich činností.

X. Kontrola systému BOZP v zemědělství

innosti v zemědělství jsou svým charakterem specifické a stále patří mezi innosti se zvýšenou mírou rizika. Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví na pracovištích živočišné a rostlinné výroby vyžaduje zejména znalost úrazových rizik na těchto pracovištích a znalost platných právních předpisů, vztahujících se k daným innostem. Předmětem kontrolní innosti byly především stanovené pracovní postupy pro chov zvířat s ohledem na konkrétní podmínky chovu a innosti představující závažná rizika pro člověka (uplatnění konkrétních pracovních postupů například v innostech, které jsou úzce spojeny s manipulací se zvířaty). Dále byly kontroly zaměřeny na bezpečné používání zemědělských strojů a zařízení, dílenské provozy a zajištění bezpečnosti práce při skladování pohonných hmot, hořlavých kapalin a tuhých maziv včetně požadavků kladených na jejich bezpečný provoz.

V rámci plnění tohoto úkolu bylo oblastními inspektoráty práce provedeno celkem **325** kontrol, tj. v podstatě stejný počet kontrol jako v předcházejícím roce. Bylo zkontrolováno celkem **325** subjektů, z toho byla ve **35** případech provedena kontrola u fyzických osob. Při všech kontrolách bylo zjištěno celkem **1 508** nedostatků. Z celkového počtu provedených kontrol pouze v **19** případech nedostatky zjištěny nebyly. Pokud jde o počet zjištěných nedostatků u jednotlivých subjektů, připadá průměrně 5 nedostatků na kontrolovanou osobu.

Zemědělským subjektům bylo uloženo celkem **32** pokut v celkové výši **662.000 Kč**. Oproti roku 2012 došlo k navýšení počtu pokut průměrně o 50 % a k navýšení jejich výše více než o 30 %. V rámci plnění úkolu nedošlo k žádnému vydání zákazu používání výrobních prostor, strojů a zařízení, technologií, resp. provádění innosti (užívání nebezpečného postupu práce). Kontroly byly ve většině případů ukončeny vydáním písemného opatření k odstranění zjištěných nedostatků, včetně předepsaných lhůt k jejich odstranění.

Lze konstatovat, že zaměření a cíl tohoto hlavního úkolu pro rok 2013 byl splněn. Ze zjištěných skutečností vyplývá, že kontroly se zaměřením na kontrolu BOZP v zemědělství mají své opodstatnění, protože situace v českém zemědělství v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci stále nedosahuje úrovně, kterou požadují právní předpisy. Poznatky získané při plnění tohoto úkolu lze hodnotit pozitivně a jednoznačně prokazují, že úinnou preventivní inností u kontrolovaných subjektů se zvyšuje nejen jejich právní vědomí, ale také i jejich přístup k zajištění oblasti BOZP.

Se stále se zvyšující úrovní techniky a technologií jsou kladeny i vyšší nároky na úroveň řízení. S tím souvisí i celková disciplína v dodržování pracovních postupů a bezpečnostních zásad, která je především záležitostí odpovědných vedoucích zaměstnanců. Stále platí, že řídit znamená znát a znalosti je nutno neustále doplňovat a zlepšovat tak, aby současně se zkvalitováním a zvyšováním výroby byla zkvalitována a zdokonalována péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Více než kde jinde zde platí zásada, že úinná prevence je vždy levnější než likvidace následků.

S ohledem na náročnost a složitost práce v zemědělské prvovýrobě je zapotřebí tomuto odvětví nadále věnovat zvýšenou pozornost. Zaměřením hlavního úkolu na kontrolu systému BOZP v zemědělství v roce 2014 přispěje k dalšímu zvýšení úrovně bezpečnosti práce u zemědělských subjektů.

XI. Dodržování bezpečnosti práce při manipulaci a skladování dříví

Provedená kontrolní akce byla logickým pokračováním kontrol, které byly provedeny v roce 2011 a 2012, které byly cíleny zejména na dodržování bezpečnosti práce jak osobami samostatně výdělečně činnými, tak zaměstnavateli při práci v lese.

V souvislosti s dopravou, skladováním a manipulací dříví nebyl v roce 2013 evidován žádný smrtelný pracovní úraz, ale bylo evidováno 29 pracovních úrazů s hospitalizací delší jak 5 dnů, z toho 11 v souvislosti s dopravou, skladováním a manipulací dříví. Dodržování bezpečnosti práce osobami samostatně výdělečně činnými a zaměstnavateli při práci v lese je povinností vyplývající jak z dotčených zákonů, tak z nařízení vlády č. 28/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru. Zaměstnavatelem se pro tyto účely rozumí rovněž podle § 12 a § 13 zákona č. 309/2006 Sb. osoba samostatně výdělečně činná.

Oblastní inspektorát práce pro hlavní město Prahu nebyl do úkolu zahrnut. V roce 2013 bylo provedeno 95 kontrol u 92 subjektů. Výběr subjektů ke kontrole byl proveden na základě místních znalostí regionu u 66 právnických osob a u 26 fyzických osob. Při těchto kontrolách bylo zjištěno 231 porušení právních předpisů ve vztahu k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci. Z celkového počtu zjištěných porušení bylo v 196 případech uloženo podle § 7 odst. 1 písm. k) zákona o inspekci práce opatření k odstranění zjištěných nedostatků.

V rámci plnění tohoto úkolu byly navrženy ve smyslu zákona 251/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů, 2 pokuty v celkové částce 65.000 Kč. Nedošlo k žádnému vydání zákazu používání nářadí, stroje a pracoviště. Kontroly byly ve většině případů ukončeny vydáním písemného opatření k odstranění zjištěných závad, většinou písemných lhůt k jejich odstranění.

Celkový počet kontrol byl splněn a pokračuje. Je skuteností, že v současné době dochází ke změně místa sortimentace dříví. Dříví je dříve druhováno dříví v manipulačních skladech je nahrazováno jiností, kdy dřevní hmota je manipulována a sortimentována na určené výjezy přímo v lese. Je zřejmé, že pomocí tohoto stavu jsou zejména ekonomické důvody, které úzce souvisí s především s masivním nástupem harvesterové technologie.

V rámci stanoveného úkolu byla kontrolována jak lesní pracoviště, kde se provádí manipulace a skladování dříví v sortimentech nebo celých délkách, tak ve skladech, které na tyto lesní skládky navazují a které tvoří mezistupeň před jeho dalším pilarským nebo jiným zpracováním. V prvním případě se jednalo o dlouhé nebo sortimentované dříví, které bylo skladováno na odvozním místě (okraje lesních porostů, nebo luk a okraje úlohových komunikací, které byly sjízdné pro odvozní soupravy). Ve druhém případě se většinou jednalo o manipulační sklady, v nichž manipulace s navazujícím pilarským provozem. V menší míře byly kontrolovány klasické sklady s manipulační linkou. Transport dříví

v těchto skladech byl prováděn zejména elektrickými traktorovými nakladači a/nebo jeřáby. Na které subjekty vyuffřovaly pro manipulaci dřeva v těchto skladech OSV. Předmětem kontrol byla i bezpečnost práce obsluhů zdvihacích zařízení provozovaných souprav na odvoz dřeva.

Při kontrolách se objevily závady jak se vztahem k vyhledávání rizik, vedení dokumentace a –kolení, tak ve vztahu k bezpečnosti používaných strojů a zařízení a provádění bezpečných pracovních postupů. Zatímco v oblasti –kolení a přípravy k výkonu práce bylo opakovaně zejména zjištěno, že zaměstnanci nebyli seznámeni s návody k obsluze, nebo s bezpečnými pracovními postupy (např. podle NV č. 28/2002 Sb.), tak v oblasti vedení dokumentace bylo při kontrolách provedení a provozní dokumentace, a dokumentace ve vztahu k vyhledávání rizik zjištěno více nedostatků. Byla zjištěna neexistence dokumentů, nebo dokumentace byla neúplná (např. součástí dokumentu Místní řád skladu nebyl nárt pro dorýsného plánu skladu). Jako závažné zjištění lze hodnotit skutečnost, kdy kontrolované subjekty nemly vyhodnoceny rizika. Velmi častým a závažným jevem bylo formální a vágní vyhodnocení rizik, bez faktického vztahu k rizikům vykonávané činnosti. Kontrolou strojů a zařízení byly opakovaně zjištěny závažné nedostatky, jako jsou chybějící kryty a bezpečnostní značky. Zjištěné neoznačené, nebo nečitelné ovládací prvky jsou kromě chybějících krytů příčinou evidovaných pracovních úrazů.

NV č. 28/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru v Příloze, části V. (Manipulace a skladování dříví) dává zaměstnavateli povinnost, aby při volném uskladnění dříví na skládce dodržel takový sklon uskladněného dříví, aby se zabránilo jeho samovolnému pohybu. K zajištění uskladněného dříví musí použít zajišťovací klíny. Nedodržení sklonu skladovaného dříví a nepoužití zajišťovacích klínů patří mezi velmi časté zjištění porušení právních předpisů, zejména § 5 zákona č. 309/2006 Sb. ukládá zaměstnavateli organizovat práci a stanovit pracovní postupy tak, aby byly dodržovány zásady bezpečného chování na pracovišti, a aby zaměstnanci nebyli ohroženi padajícími nebo vymrštěnými předměty nebo materiály. Proces informování o rizicích pracoviště jiným dalším fyzickým, nebo právnickým osobám (zadavatelem práce), které na tomto pracovišti s jeho v domě vykonávají pracovní činnost, patří mezi další, v průběhu kontrol negativně hodnocené skutečnosti. Nezabezpečení vstupu nepovolaným osobám na pracoviště, nebo neoznačené komunikací (většinou např. píchodových lávek) patří mezi opakovaně zjištěvané nedostatky. Nedodržování pracovních a technologických postupů při manipulaci a skladování dříví je kladeno příčinou mnoha pracovních úrazů.

Společnosti skladující dříví na pracovištích v lese a na pracovištích obdobného charakteru by si mly rovněž uvědomit, že riziko rozvalení skládky může způsobit i nepracovní zranění, nebo smrt. Zvláště ohroženou skupinou jsou v tomto případě děti.

Přínosem provedených kontrol je skutečnost, že jak zaměstnavatelé, tak fyzické osoby byli upozorněni na plnění povinností souvisejících s dodržováním zásad bezpečné práce, zejména

p i manipulaci a skladování d íví. Preventivní p sobení inspektor v pr b hu jednotlivých kontrol bylo rovn fl ú inným nástrojem pro prevenci BOZP.

S ohledem na mnofství a závažnost zji-t ných nedostatk p i manipulaci a skladování d íví se lze domnívat, že kontrola byla zvolena vhodn . Provád ní dal-ích, takto zam ených kontrol lze doporu it.

XII. Integrovaná inspekce podle zákona . 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií

V roce 2013 proběhly kontroly právních subjektů na základě požadavků zákona . 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií ve vybraných objektech nebo zařízeních, v nichž jsou umístěny nebezpečné chemické látky.

Integrovaná inspekce podle zákona . 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky, je prováděna u subjektů skupiny B každoročně a u subjektů skupiny A zpravidla jednou za tři roky. Výběr právních subjektů je upraven ve schváleném plánu kontrol, včetně stanovení termínu. Oblastní inspektoráty práce, v rámci své působnosti, provedly kontrolu společně s českou inspekcí životního prostředí, krajskými úřady a ostatními orgány státní správy.

Provozovatelé kontrolovaných subjektů předložili krajským úřadům zpracovanou bezpečnostní dokumentaci - pro skupinu A - bezpečnostní program prevence závažné havárie ve smyslu ustanovení § 8 a § 9 zákona . 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií a skupinu B - bezpečnostní zprávu ve smyslu ustanovení § 10 a § 11 zákona . 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií. Tyto dokumentace byly zaslány k vyjádření Ministerstvu životního prostředí a dotčeným orgánům státní správy (oblastní inspektoráty práce). Oblastní inspektoráty práce v postavení dotčeného orgánu státní správy se dále vyjadřují k návrhu a vnitřnímu havarijnímu plánu (§ 17 a § 18 zákona . 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií).

Oblastní inspektoráty práce se vyjadřovaly v roce 2013 k **55** bezpečnostním dokumentacím v oblasti prevence závažných havárií, včetně jejich aktualizací.

Kontrolní orgány krajského úřadu se zaměřily na požadavky zákona . 59/2006 Sb. o prevenci závažných havárií, a ostatní dozоровé orgány prováděly kontrolu podle svého zmocnění. Oblastní inspektoráty práce prováděly kontrolu podle zákona . 251/2005 Sb., o inspekci práce.

V rámci úkolu bylo provedeno celkem **132** kontrol. Kontroly byly rozloženy do jednoho až tří dnů, podle velikosti kontrolovaných subjektů. Celkový počet zjištěných nedostatků v roce 2013 činil **265**, což potvrzuje význam kontrol. Zaměstnavatelé si začínají uvědomovat rizika vyplývající z jejich činností, což lze interpretovat zvyšujícím se tlakem na prevenci rizik, která je podpořena platnou legislativou.

Nedostatky jsou zjišťovány v oblasti provádění revizí a kontrol u vyhrazených technických zařízení, manipulace s chemickými látkami, požadavky na pracovní ochranu proti výbuchu, bezpečnostního značení a provozní dokumentaci.

Mezi nejastji poruované provádící předpisy patří nařízení vlády . 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí, vyhláška . 48/1982 Sb., kterou se stanoví základní požadavky k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení, nařízení vlády . 406/2004 Sb., o bližších požadavcích na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví v prostředí s nebezpečím výbuchu a nařízení vlády . 378/2001 Sb., kterým se stanoví požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí.

Inspektoři neshledali nedostatky při koordinaci kontrol a při spolupráci s IříP, popřípadě s ostatními orgány integrované inspekce.

Byly uloženy **2** pokuty v celkové výši **255.000 Kč** .

Cíl úkolu byl splněn. Integrovaná inspekce přispěla ke zlepšení stavu na úseku bezpečnosti práce a bezpečnosti technických zařízení ve vybraných kontrolovaných subjektech, což je patrné v podstatě zjištěných nedostatcích .

XIII. Program šBezpe ný podniků

Program šBezpe ný podniků je jifl dlouhodob za azován do úkol systému Státního ú adu inspekce práce jako jeden z úkol Národní politiky BOZP. Jedním z cíl Národní politiky BOZP je zvý-ení úrovn bezpečnosti a ochrany zdraví p i práci, vedoucí ke snížení pracovní úrazovosti, a tím i náklad s ní souvisejících. Napln ní tohoto cíle lze mimo jiné dosáhnout realizací programu šBezpe ný podniků.

V roce 2013 bylo vydáno osv d ení šBezpe ný podniků celkem **29** společností. Doba platnosti osv d ení jsou 3 roky. Oblastní inspektoráty práce zkontrolovaly celkem **38** právních subjekt (u subjekt p sobících v rámci více kraj , byly kontroly provád ny místn p íslu-nými oblastními inspektoráty práce), v rámci nichfl uskute nili **409** kontrol. Pokud byly v pr b hu kontroly zji-t ny nedostatky (neshody) v systému ízení BOZP, byly projednány a odstran ny v termínu do konce kontroly. Klí ovým faktorem p i kontrolách je ov ování indikátor zlep-ování, z nichfl mezi nejd leflit j-í indikátory pat í vývoj pracovní úrazovosti.

Získání osv d ení šBezpe ný podniků by m lo být prestižní záleflitostí. Nadále v-ak platí, fle lze právnímu subjektu odejmout osv d ení, a to v p ípadech, kdy dochází k pracovním úraz m zp sobeným jednozna ným poru-ením ze strany právního subjektu.

U v t-iny právních subjekt , zapojených do programu šBezpe ný podniků, dochází ke sniřování pracovní úrazovosti v d sledku zlep-ování pracovních podmínek a pracovního prostředí. Oblastní inspektoráty práce by m ly i v roce 2014 pokračovat v prezentacích tohoto programu u vrcholového managementu právních subjekt .

Po et zji-t ných nedostatk byl **278**, z toho **266** bez vydaného opat ení. Nej ast ji zji-ovaným poru-ením bylo nevytvá ení neohrořujícího pracovního prostředí a pracovních podmínek vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví p i práci a nep íjímání opat ení k p edcházení rizik m. Dále v oblasti pořadavk na výrobní a pracovní prostředí a za ízení bylo zji-ováno, fle ta nebyla pravideln a ádn udržována, kontrolována a revidována.

V dob platnosti osv d ení bylo provedeno celkem **42** kontrol, p i kterých bylo zji-t no **39** nedostatk .

U právních subjekt zapojujících se do programu šBezpe ný podniků je zapot ebí neustále zd razovat, fle samotný program a jeho tvorba nespo ívá v pouhém a otrockém opisování legislativy a normových hodnot. Hlavním ú elem je popis skute ného stavu a proces tak, jak u právního subjektu probíhají. Legislativa by se m la stát metodickým materiálem, který je nutné plnit, a který nám íká, co je nutné splnit, ale e-ení a zp sob pln ní ponechává pln na nás samotných.

U právních subjektů jsou navrhována potřebná technická a jiná opatření k odstranění rizik, a to formou doporučení ve smyslu § 7 odst. 1 písm. k) zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce. Příznivým zjištěním je znalost zaměstnanců o práci se škornehodami, jako jedním z efektivních prostředků prevence úrazů a havárií. Pro zvýšení úrovně systému řízení BOZP bylo vydáno **140** doporučení.

U programu šBezpečný podnik je především kladen důraz na ověření funkčnosti zavedených systémů.

V rámci programu šBezpečný podnik nebyly uloženy pokuty.

Oblastní inspektoráty práce prováděly v roce 2013 prověrky právních subjektů, které podaly žádost o ověření shody zavedeného systému řízení BOZP s požadavky programu šBezpečný podnik a kařdoročí následně prověrky právních subjektů již vlastních osvědčení šBezpečný podnik v souladu s vnitřními akty řízení.

Inspektoři poskytovali právním subjektům, které projeví zájem o účast na programu šBezpečný podnik, poradenství, vyplývající ze zákona o inspekci práce. Právní subjekty, které již vlastní osvědčení šBezpečný podnik, ve většině případů vyřadují systémový přístup k řešení problematiky BOZP i od svých dodavatelů a dalších spolupracujících subjektů.

Program šBezpečný podnik bude pokračovat jako prioritní úkol na základě podaných žádostí i v roce 2014.

XIV. Kontrola dodržování pracovn právních p edpis na základ podn t sm ujících do oblasti pracovn právní, BOZP a zam stanosti

Státní ú ad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce v nují vy izování podn t trvale mimo ádnou pozornost. Úsp –n se vypo ádaly i s roz-í ením v cného rámce o podn ty sm ující do oblasti povinností vyplývajících ze zákona . 435/2004 Sb., o zam stanosti.

Stejn jako v p edchozích letech byly i v roce 2013 zahrnuty do kontrolní innosti prioritn kontroly provád né na základ podn t sm ujících do oblastí pracovn právní, zákona o zam stanosti, nelegálního zam stnávání a BOZP.

V roce 2013 zaevidovaly oblastní inspektoráty práce **8 787** podn t ke kontrole, p i emfl jednotlivé podn ty v ad p ípad sm ovaly do více oblastí kontrolní p sobnosti sou asn . Celkový po et podaných podn t podle oblastí byl **10 615**, z toho nejvíce (**6 635**) v oblasti pracovních vztah a podmínek.

P i realizaci **6 871** kontrol zjistili inspekto i **10 021** poru-ení pracovn právních p edpis . I nadále dominuje poru-ování v oblasti odm ování, následují oblasti uzavírání pracovního pom ru, vyplácení náhrad, pracovní doby, BOZP a zam stnávání zam stnanc ze zahrani í.

Poru-ování pracovn právních p edpis v oblasti odm ování bylo i v roce 2013 nej ast ji zji- ovanou závadou. Zam stnavatelé nevypláceli mzdu ve lh t splatnosti, nebo její ást nevypláceli v bec; ásto nejsou zam stnanc m vydávány doklady o vyú tování mzdy. Zam stnavatelé poru-ují i povinnosti v oblasti zaru ených mezd, mnozí dokonce ani nezareagovali na zm ny stran minimální mzdy. P etrvává vyplácení mezd tím zp sobem, fle ást je vyplacena oficiáln a ást tzv. na ruku. Toto poru-ování pracovn právních a mzdových p edpis je jen velmi obtížn prokazatelné. Také je zářeřející po et podn t , jejichfl podatelé se ve snaze domoci se svých nárok p iznávají, fle pracovali bez písemn uzav ených pracovních smluv. K pom rn ástým závadám pat í neposkytování p íplatek za práci p es as, práci v sobotu a v ned li a za no ní práci.

Pracovní pom r pat í jifl tradi n k nejporu-ovan j-ím oblastem pracovn právních vztah a podmínek. Jedná se o vznik, zm ny a skon ení pracovního pom ru. Velmi ásté jsou p ípady, kdy p i existenci podmínek podle § 52 c) zákoníku práce nutí zam stnavatelé zam stnance k podepisování dohod o skon ení pracovního pom ru bez udání d vodu, ímfl je p ípraví o odstupné, p ípadn o ást podpory v nezam stanosti. ásto zam stnavatelé písemn do 1 m síce od vzniku pracovního pom ru neinformovali zam stnance o právech a povinnostech vyplývajících z pracovního pom ru ve smyslu ustanovení § 37 zákoníku práce. Dal-í ásté poru-ení, které se v této oblasti vyskytlo, je nepln ní povinností zam stnavatele vztahujících se k vydání potvrzení o zam stnání a jeho náleflitostí p i skon ení pracovního pom ru. K ástým pochybením dochází rovn fl p i na izování dovolené, nep íd lování práce v rozsahu stanovené pracovní doby atd.

Náhrady představují významnou část poruování pracovně právních předpisů. Zaměstnavatelé vyhlíží skutečnost, že zaměstnanci se v této oblasti často neorientují a náhrady související s výkonem práce vyplácejí v menším rozsahu, než stanovují předpisy, nebo je nevyplácejí vůbec.

Pracovní doba dlouhodobě patří k úskalím pracovně právních vztahů. Není vedena žádná evidence odpracované doby, jsou naizolovány delší směny, než povoluje zákon, není poskytován v souladu s předpisy odpočinek mezi směny a v týdnu.

Oblast BOZP podle části páté zákoníku práce stále nedosáhla potřebné úrovně zejména v oblasti vyhledávání rizik a předcházení osobních ochranných pracovních prostředků.

Zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí je spojeno mnohdy s nerovným zacházením, zprostředkováním zaměstnání bez povolení, nevedením předepsané evidence, neplněním oznamovací povinnosti a umožněním výkonu nelegální práce.

Oblastní inspektoráty práce uložily v souladu se zákonem o inspekci práce a zákonem o zaměstnanosti celkem **890** pokut ve výši **30,2 mil. Kč**.

Počet obdržených a zaevidovaných podnětů ke kontrole inspekcí práce oproti roku 2012 mírně poklesl, a to o **8,4 %**. Srovnání s předchozími obdobími není v možném srovnání s vazbou na změny v kompetencích kontrolních orgánů v resortu MPSV, kdy tyto byly u inspekce práce podstatně rozšířeny.

Za zmínku stojí informace o oprávněnosti obsahu podnětů. Z celkového počtu **8 787** přijatých podnětů bylo **1 141** neoprávněných, tj. **13 %**. Částečně oprávněných podnětů bylo **1 522**, tedy **17,3 %**. U **2 300** podnětů se nepodařilo kontrolou prokázat skutečnosti v nich uvedené, tj. **26 %**.

Tyto údaje svědčí nejen o zatím stále nedostatečném právním vědomí zaměstnavatelů i zaměstnanců, ale i o skutečnosti, že možnost podání podnětu je poměrně často vnímána jako osobní objednávka podatele na řešení individuálních pracovně právních sporů a nikoliv jako snaha upozornit na poruování právních předpisů v širším kontextu.

Přes veškerou osvětlu a prevenci se tak v mnoha případech vytváří stresové prostředí pro inspektory, protože podatelé podnětů neprávem a mnohdy nevybíravě projevují svou nespokojenost s výsledky kontrol, nebo podle jejich názoru nevěřili právům jejich konkrétní a v mnoha případech osobní problém.

Narůstá počet situací, kdy není možné dohledat kontrolované osoby. Adresa v obchodním rejstříku neodpovídá reálnému stavu. Buď byla změněna a nebyl podán návrh na změnu zápisu v obchodním rejstříku, nebo uhlášený zápis obsahuje nepravdivé údaje o sídle zaměstnavatele. Problémy způsobují i subjekty se zahraniční ústředí, kdy majitel a souasný jednatel není trvale přítomen na území České republiky.

Prokazování porušení právních předpisů je pro inspektory mnohdy velmi obtížné. K těmto situacím dochází i tím, že dle kazní materiály předkládají výlučně zaměstnavatelé. Oslovení zaměstnanci naopak z obav ze ztráty zaměstnání v drtivé většině vypovídají ve prospěch zaměstnavatele. U menších zaměstnavatelů je obvyklé vyvolávání externích úctěných i ve spojení s personální agendou. Těto skutečnosti mnohdy pouštějí zaměstnavatele k získávání časového prostoru pro předkládání podkladů i k možnosti zastání negativních skutečností dříve, než se požadovaná dokumentace předloží inspektorům.

Pokud jde o obsah podnětů, nelíší se od předchozích období.

Přes uvedená negativa je třeba zdůraznit fakt, že ukládaná a sledovaná nápravná opatření přiměla zaměstnavatele převážně k rychlé nápravě zjištěných nedostatků. Můžeme konstatovat, že oblastní inspektoráty práce naplnily cíle, které byly stanoveny tímto hlavním úkolem.

XV. Kontrola dodržování povinností zaměstnavatel podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce mají od 1. 1. 2012 kompetenci vykonávat kontroly na úseku zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. V roce 2012 inspekce práce kontrolovala zejména problematiku spojenou se zákazem diskriminace, povinností vztahující se k plnění stanovených lhůt zaměstnavateli z oblasti zaměstnanosti, přidělování práce zaměstnancům se zdravotním postižením, pracujícím mimo pracoviště zaměstnavatele, na které Úřad práce ČR poskytoval příspěvek. Kontrolní činnost v roce 2013 se nově zaměřila i na poskytovatele náhradního plnění s ohledem na novelu zákona o zaměstnanosti účinnou od 1. 1. 2012, která omezila finanční výši poskytovaného náhradního plnění a stanovila jim vést o něm evidenci. Oblastní inspektoráty práce vyuffřivali k naplnění cílů tohoto hlavního úkolu personálních kapacit inspektorů zapojených do projektu OP LZZ šEfektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR.

Orgány inspekce práce se zaměřily na dodržování povinností stanovených zaměstnavatelům zákonem o zaměstnanosti (zákon č. 435/2004 Sb.) a souvisejícími právními předpisy (o zaměstnanosti a o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele). Při kontrolách souvisejících s plněním povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením spolupracovali s inspektory-koordinátory, kteří jsou osobami se zdravotním postižením a byli pracovníky zapojeni do projektu OP LZZ šEfektivní systém rozvoje zaměstnanosti výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání. Výsledky kontrol, které se realizovaly na základě podnětů a výsledky kontrol nelegální práce jsou vyhodnoceny v samostatných zprávách.

Zdrojem impulsu pro výběr a zařazení zaměstnavatele do plánu kontrolní činnosti byly poznatky z poskytovaného poradenství a z vlastní kontrolní činnosti. Dalším zdrojem informací byly krajské pobočky ÚP ČR, MPSV, v nichž případech pak sloužba cizinecké policie a celní správa. V souvislosti se zákazem diskriminace před vstupem do zaměstnání inspektoři sledovali uveřejňované pracovní nabídky, a to jak na elektronických serverech, tak i v regionálním tisku.

Oblastní inspektoráty realizovaly **2 637** kontrol u **2 521** zaměstnavatelů, z toho u 1 755 právnických osob a 766 podnikajících fyzických osob. Inspektoři provedli více než **183** kontrol zaměřených na dodržování zákazu diskriminace a rovného zacházení v rámci zájmu o zaměstnání, v rámci kterých se zaměřili i na kontrolu zveřejňovaných inzerátů. U více než **510** zaměstnavatelů zaměstnanci kontrolovali plnění povinností v souvislosti se zaměstnáváním osob se zdravotním postižením. Na plnění povinného podílu v roce 2012 bylo zaměřeno přes **226** kontrol a v této souvislosti bylo realizováno **223** kontrol u zaměstnavatelů, kteří poskytovali náhradní plnění.

Inspektoři u **55** % kontrolovaných zaměstnavatelů nezjistili nedostatky. U **1 321** zaměstnavatelů zjistili **1 341** porušení zákona o zaměstnanosti a o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele.

Oblastní inspektoráty práce uložily za porušení povinností stanovených zákonem o zaměstnanosti **205** pokut v celkové výši **2,9 mil. Kč**. Nejvyšší pokuta byla uložena za nesplnění povinností zaměstnavatelů povinný podíl osob se zdravotním postižením ve výši **100 tis. Kč**. Za nedostatky zjištěné v souvislosti s kontrolami plnění povinného podílu bylo uloženo **24** pokut a za zveřejnění diskriminačního inzerátu **10** pokut. V souvislosti s nesplněním povinností vyplývajících z ust. § 87, 88 a 102 zákona o zaměstnanosti, týkající se oznamovacích povinností, evidenčních povinností při zaměstnávání zahraničních zaměstnanců, bylo uloženo **159** pokut. Za neposkytnutí seznamu dlužných mzdových nároků na základě výzvy krajské pobočky Úřadu práce bylo uloženo **9** pokut a byly uloženy i **3** pokuty za zjištění výkonu nelegální práce, jejichž vyhodnocení je zahrnuto ve zprávě k úkolu šKontrola nelegálního zaměstnávání občanů R a cizinců.

Oblastní inspektoráty v roce 2013 navázaly na kontrolní činnost roku 2012 zaměstnavateli na dodržování povinností zaměstnavatelů stanovené zákonem o zaměstnanosti, kdy se především zaměřily na kontrolu tzv. šedomácích zaměstnanců, se statutem osoby se zdravotním postižením pracující pro zaměstnavatele a který byl příjemcem příspěvku na podporu jejich zaměstnávání. V roce 2013 se kontroly zaměřily prioritně na plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Kontroly prováděly inspektoři zapojení do projektu OP LZZ šEfektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR.

Z vyhodnocení kontrolní činnosti je zřejmé, že se podařilo naplnit úkolem uložené cíle. Oblastní inspektoráty práce svou poradenskou, kontrolní a sankční činností přispěly k posílení právního povědomí zaměstnavatelů a osob konávajících práci. Kontrolní činnost by se měla v budoucnu intenzivněji vnovat v oblastech plnění povinného podílu a problematice zveřejňování pracovních nabídek. Problematika zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí a agenturního zaměstnávání je podrobněji vyhodnocena v samostatných zprávách.

Zákon o zaměstnanosti stanovil všem zaměstnavatelům s více jak 25 zaměstnanci (v přepočteném stavu) zaměstnat povinný podíl ve výši 4 % osob se zdravotním postižením. Rovněž jim umožnil uvedenou povinnost splnit odebráním výrobků nebo služeb od zaměstnavatelů zaměstnávajících více než 50 % zaměstnanců, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, nebo zadáváním zakázek přímo zaměstnavatelům (případně osobám se zdravotním postižením, které jsou osobami samostatně výdělečně činnými).

Vládní záměr maximální integrace občanů se zdravotním postižením na trh práce, byl následně podpořen novelou zákona o zaměstnanosti s účinností od 1. 1. 2012, která stanovila maximální možnou výši poskytnutého náhradního plnění na jednoho zaměstnance se zdravotním postižením na 36násobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první a třetí čtvrtletí předcházejícího kalendářního roku za každého přepočteného zaměstnance.

Neznalost zaměstnavatelů o postupu při výpočtu spojeného se stanovením povinného podílu zaměstnat osoby se zdravotním postižením, jakof i o evidenčních a informačních povinnostech při zaměstnávání zahraničních zaměstnanců, je poměrně velká. Přetrvávající nedostatky vypovídá o situaci, kdy zaměstnavatelé zřejmě nepříkládají uvedeným povinnostem v té význam. Proto by bylo vhodné dlouhodobě do této oblasti zaměstnat odbornou a poradenskou činnost úřadů práce.

S ohledem na prioritu kontrol nelegální práce nelze v budoucnu očekávat zásadní zvýšení počtu kontrol z oblasti plnění povinného podílu, které jsou časově velmi náročné a vyžadují speciálně proškolené inspektory.

Výsledky kontrol zaměstnání na inzerci pracovních nabídek prokázaly časté porušení dodržování rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatnění práva na zaměstnání. I tomto případě je v následujícím období potřeba navázat na zkušenosti z již provedených kontrol.

XVI. Kontrola nelegálního zaměstnávání občanů ČR a cizinců Mimoádné kontrolní akce zaměřené na oblast nelegální práce

Stejně jako v roce 2012, i po celý rok 2013 byla kontrolní činnost orgánů inspekce práce zaměřena na odhalování a potírání nelegální práce realizována v rámci projektu OP LZZ „Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR“, RČZ 1.04/2.2.00/11.00013.

Na kontrolu nelegálního zaměstnávání bylo v roce 2013 zaměřeno pět kontrolních úkolů Státního úřadu inspekce práce. Hlavní z těchto kontrolních úkolů byl zaměřen na kontrolu nelegálního zaměstnávání občanů ČR a cizinců obecně, další související úkoly byly zaměřeny na následné kontroly u těchto subjektů, které již byly v minulých obdobích kontrolovány a byly u nich zjištěny nedostatky a na kontrolu nelegálního zaměstnávání na základě podnětů od občanů a institucí. V neposlední řadě byly i v roce 2013 organizovány mimoádné kontrolní akce vztahující se výhradně k vybrané oblasti podnikání kontrolovaných subjektů, a to jak mimoádné kontrolní akce celostátní, tak mimoádné kontrolní akce organizované jednotlivými oblastními inspektoráty práce v regionálním měřítku, které umožnily lépe přizpůsobit zaměření kontrolní činnosti specifickým daného regionu (například celostátní mimoádné kontrolní akce u provozovatelů lyžařských areálů na území ČR v zimním období).

Výběr konkrétních subjektů pro kontrolu vycházel ze zkušeností, získaných oblastními inspektoráty práce při kontrolách nelegálního zaměstnávání v předchozích obdobích, z informací od jiných institucí, z podnětů občanů a z poradenství, i ze všech dalších dostupných informací, například z informací hromadných sdělovacích prostředků. Mimoádné kontrolní akce byly zaměřeny na ty oblasti podnikání kontrolovaných osob, ve kterých je předpoklad zvýšené četnosti nelegálního zaměstnávání například v určitém časovém období (sezonní práce) nebo v určitém regionu.

Kontroly realizovalo 14 týmů inspektorů specializovaných na kontrolu nelegálního zaměstnávání a na kontrolu povinností daných zaměstnavateli zákonem o zaměstnanosti. Tyto týmy jsou od počátku roku 2013 vybaveny mobilními kancelářemi, které kromě potěbné mobility inspektorů a dosažitelnosti kontrolovaných subjektů v rámci celé oblasti místní působnosti oblastního inspektorátu práce, umožnily i rychlejší provedení a ukončení kontroly, a to v části případně vypracováním a předáním protokolu přímo na místě v den provedené kontroly. Při kontrolní činnosti postupují inspektoři podle nově zavedené metodiky provádění kontrol nelegálního zaměstnávání, jednotné pro všechny útvary kontroly na území ČR.

Kontroly byly zaměřeny primárně na zjištění, zda občan vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovního právního vztahu a zda ji cizinec vykonává v souladu s vydaným povolením k zaměstnání, zelenou nebo modrou kartou, nebo na základě jiné smlouvy, zda má cizinec povolení k zaměstnání, pokud zákon jeho vydání vyžaduje, povolení k pobytu, zelenou nebo modrou kartu, pokud ji zákon vyžaduje. Zároveň s kontrolou

nelegálního zaměstnávání byla inspektory kontroly nelegálního zaměstnávání prováděna i kontrola dodržování souvisejících povinností zaměstnavatel podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (například informační a evidenční povinnosti zaměstnavatele při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí) a základních povinností v oblasti pracovních vztahů a podmínek z dokladů předložených v rámci kontroly. Byly-li při kontrole zjištěny zásadní i systémové nedostatky v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, nebo v oblasti pracovních vztahů a podmínek, byl ke kontrole povolán i inspektor odboru BOZP, resp. PVP. Při kontrolách bylo poskytováno i poradenství. V oblasti odhalování a potírání nelegální práce plnily oblastní inspektoráty práce dále povinnost uloženou jim ustanovením § 126 odst. 4, v té poslední, zákona o zaměstnanosti o vedení správního řízení o uložení pokuty v případě nedostatků, zjištěných při kontrolách prováděných Celním úřadem.

Praktické zkušenosti s kontrolami nelegálního zaměstnávání v roce 2012, i s koordinovanými kontrolami realizovanými v roce 2011, byly využívány pro úcelné a elektivní plánování a provádění kontrol. Pozitivně lze také hodnotit stále se zlepšující spolupráci s ozbrojenými složkami a se Službou cizinecké policie, Policie ČR. Kromě Policie ČR spolupracovaly pracovní týmy kontroly nelegálního zaměstnávání také s dalšími zainteresovanými institucemi - Celní správou, Úřadem práce ČR, Českou správou sociálního zabezpečení. Výsledky své činnosti v indikovaných případech předávaly i dalším orgánům o rejstříkovým soudem, říznostenským úřadům, finančním úřadům.

Týmy kontroly nelegálního zaměstnávání oblastních inspektorátů práce provedly v roce 2013 v rámci hlavního úkolu „Kontrola nelegálního zaměstnávání občanů ČR a cizinců a souvisejících kontrolních úkolů“ celkem **36 101** kontrol, zaměřených na odhalování nelegálního zaměstnávání. Z tohoto počtu byla při **8 508** kontrolách provedena i kontrola základních institutů v oblasti pracovních vztahů a podmínek. Z těchto kontrol bylo **2 465** provedeno v rámci mimořádných kontrolních akcí. Bylo zkontrolováno celkem **34 997** zaměstnavatelů (**16 362** právnických osob, **18 635** podnikajících fyzických osob). Tímto kontrolami bylo zjištěno celkem **10 353** nedostatků jak z oblasti dodržování povinností stanovených zákonem o zaměstnanosti (včetně nelegálního zaměstnávání), tak z oblasti pracovních vztahů a podmínek.

Nelegální zaměstnávání bylo zjištěno u **1 375** kontrol. Tímto kontrolami bylo zjištěno nelegální zaměstnávání **1 394** občanů ČR, **295** občanů ostatních zemí Evropské Unie a **1 481** cizinců - státních příslušníků zemí mimo Evropskou Unii, tj. celkem **3 170** nelegálně pracujících osob. V případě nelegálně pracujících cizinců se nejčastěji jednalo o státní příslušníky Ukrajiny a Vietnamu, v menší míře pak o státní příslušníky Číny, Moldávie, Mongolska, Turecka, Makedonie, Uzbekistánu a Srbska a dalších zemí. **1 047** cizinců vykonávalo nelegální práci formou výkonu závislé práce mimo pracovní právní vztah, **423** cizinců vykonávalo práci v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení, nebo v rozporu se zelenou nebo modrou kartou, **11** cizinců vykonávalo práci bez platného povolení k pobytu na území České republiky.

P i kontrolách realizovaných týmy kontroly nelegálního zam stnávání byly u kontrolovaných subjekt krom nelegálního zam stnávání zji-t ny mj. následující nedostatky:

- **492** osob vykonávalo práci na základ ústn uzav ené pracovní smlouvy, v rozporu s ust. § 34 odst. 4 zákoníku práce, který stanoví, že pracovní smlouva musí být uzav ena písemn
- **766** osob vykonávalo práci na základ ústn uzav ené dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní innosti, v rozporu s ust. §77 odst. 1 zákoníku práce, který stanoví, že tyto dohody musí být uzav eny písemn
- **2 303** zam stnavatel nesplnilo povinnost stanovenou ustanovením § 136 zákona o zam stnanosti - mít na pracovi-ti kopie doklad prokazujících existenci pracovn - právního vztahu a kopie doklad prokazujících oprávn nost pobytu cizince na území eské republiky.

K odstran ní nedostatk zji-t ných t mito kontrolami bylo vydáno **10 353** opat ení. Sou asn orgány inspekce práce v souvislosti se zji-t ním výkonu nelegální práce nebo v p ípadech podez ení na výkon práce uchaze em o zam stnání upozornily ve **2 132** p ípadech p íslu-né Krajské pobo ky Ú adu práce R na soub h evidence uchaze e o zam stnání a výkon nelegální práce nebo na zji-t né nespln ní povinnosti dle § 25 odst. 3 zákona o zam stnanosti oznámit Ú adu práce R tzv. nekolidující zam stnání. Ve v-ech p ípadech zji-t něho nelegálního zam stnávání ob an R jsou kontaktovány Krajské pobo ky Ú adu práce R za ú elem ov ení evidence této osoby v databázi uchaze o zam stnání a tím sou asn upozorn ny na zji-t ní (ne v-ak prokázání) výkonu nelegálního zam stnávání.

Dále týmy kontroly nelegálního zam stnávání v **78** p ípadech p edaly svá zji-t ní rejst íkovým soud m nebo flivnostenským ú ad m, podaly **24** trestních oznámení a u inily **235** podání jiným orgán m (nap . Finan ní ú ady, SSZ, OI).

Mimo ádné kontrolní akce

Z celkového po tu 36 101 kontrol provedených týmy kontroly nelegálního zam stnávání bylo **2 465** kontrol realizováno v rámci mimo ádných kontrolních akcí. Z t chto kontrol bylo **498** provedeno v rámci celostátní mimo ádné kontrolní akce u provozovatel lyfla ských areál na území R v zimním období, mimo ádné kontrolní akce na území hlavního m sta Prahy zam ené na servisy sportovních pot eb a mimo ádné kontrolní akce u provozovatel zimních stadion a kluzi- ve St edo eském kraji. V rámci této mimo ádné kontrolní akce provedl v období od 1. 1. 2013 do 31. 3. 2013 každý oblastní inspektorát práce (s výjimkou oblastních inspektorát práce pro hlavní m sto Prahu a St edo eský kraj) kontroly v 5 lyfla ských st ediscích na celém území R. Oblastní inspektorát práce pro hlavní m sto Prahu realizoval mimo ádnou kontrolní akci zam enou na servisy sportovních pot eb na území hl. m sta Prahy. V rámci této akce provedl **70** kontrol subjekt provozujících sport-servisy. Oblastní inspektorát práce pro St edo eský kraj realizoval mimo ádnou kontrolní akci zam enou na zimní stadiony a kluzi-t , a na innosti související s jejich provozem (brou-ení bruslí, ob erstvení apod.). V rámci této akce provedl 43 kontrol subjekt provozujících stadiony a související innosti.

Tato mimoádná kontrolní akce navázala na obdobnou mimoádnou kontrolní akci, která probíhala v roce 2012. Je obecně známou a předchozí kontrolní činností potvrzenou skutečnost, že u sezonních a nárazových prací je zaznamenáván vyšší výskyt nelegálního zaměstnávání, případně zastřený výkon závislé práce mimo pracovní právní vztah. Provozovatelé zimních stadií, lyžařských středisků, půjčoven a servis sportovního nářadí, gastronomických a ubytovacích služeb, v období lyžařské sezony potebují operativně zabezpečit uvedené provozy minimálně se po tem personálního obsazení s ohledem na r znou poptávku ve ejnosti odvíjející se od pov trnostních podmínek a z ásti i od termín jarních prázdnin v jednotlivých regionech. To od vodnilo op tovné za azení provozovatel lyžařských areál do plánu mimoádných kontrolních akcí i v roce 2013, i s p íhlédnutím ke skute nosti, že v p edchozím roce prob íhly kontroly jen u ásti provozovatel . Výjimkou byly oblastní inspektoráty práce pro hlavní m sto Prahu a St edo eský kraj, které nemají ve své místní p sobnosti lyžařské areály. Tyto inspektoráty realizovaly samostatné mimoádné kontrolní akce v oblastech, které si samy stanovily podle aktuální situace a pot eby v daném regionu.

Kontroly v rámci mimoádné kontrolní akce u provozovatel lyžařských areál na území R v zimním období 1. tvrtletí roku 2013 byly provád ny jednak jako následné kontroly kontrolovaných zaměstnavatel v roce 2012, kde inspekto i zjistili nedostatky, jednak pokračovaly v dal-ích je-t nekontrolovaných st ediscích. Kontroly byly zam eny na výkon nelegální práce, vznik, zm ny a skon ení pracovního pom ru a dohod konaných mimo pracovní pom r, pracovní dobu, odm ování zaměstnanc , dodrřování bezpečnosti a ochrany zdraví p í práci.

P í kontrolách v rámci této mimoádné kontrolní akce bylo zji-t no nelegální zaměstnávání **18** ob an R, **1** ob ana zem Evropské Unie a **1** cizince, tj. celkem **20** nelegáln pracujících osob. Nej ast ji zji-t nými nedostatky p í t chto kontrolách byly v oblasti zákona o zaměstnanosti nespln ní povinnosti mít v míst pracovít kopie doklad prokazujících existenci pracovní právního vztahu a doklad , které je zaměstnavatel povinen uchovávat podle § 102 odst. 3 zákona o zaměstnanosti, umofln ní výkonu, resp. výkon nelegální práce, nespln ní informa ní povinnosti zaměstnavatele dle § 87 zákona o zaměstnanosti, v oblasti pracovních právních vztah nedodrření písemné formy dohod o pracích konaných mimo pracovní pom r, nedodrření náleflitostí dohody o provedení práce, nedodrření nepřetrflitého odpo inků v týdnu a nedostatky v evidenci pracovní doby, v oblasti BOZP nedodrření povinností stanovených §§ 102 a 103 zákoníku práce.

Dle zváfení situace na trhu práce v regionech jednotlivých oblastních inspektorát práce a v jednotlivých krajích realizovaly v-echny oblastních inspektoráty práce dal-í **regionální kontrolní akce** v oblasti kontroly nelegálního zaměstnávání. Mimoádné kontrolní akce byly zam eny dle vlastního ur ení oblastního inspektorátu práce na ty oblasti podnikání kontrolovaných osob, ve kterých je p edpoklad zvý-ené etnosti nelegálního zaměstnávání v konkrétním regionu.

V rámci regionálních mimoádných kontrolních akcí provedly oblastní inspektoráty práce **1 967** kontrol, při kterých bylo zjištěno nelegální zaměstnávání **68** občanů ČR, **6** občanů zemí Evropské Unie a **22** cizinců ze zemí mimo Evropskou Unii, tj. celkem **96** nelegálně pracujících osob.

Na základě kontrol provedených v roce 2013 a vypořádaných (tj. uzavřených) protokolů bylo uloženo **252** pokut za správní delikt umocnění výkonu nelegální práce, v celkové výši **81.632.500 Kč** a **50** pokut fyzickým osobám za přestupek výkonu nelegální práce v celkové výši **264.900 Kč**. Další je ve stadiu návrhu nebo v řízení **757** pokut za správní delikt umocnění výkonu nelegální práce a **198** pokut fyzickým osobám za přestupek výkonu nelegální práce.

Významná část správních řízení o uložení sankcí za nelegální zaměstnávání není doposud ukončena, popř. uložené pokuty nenabýly právní moci. Vzhledem k výši spodní hranice sankce za umocnění výkonu nelegální práce, která činí v případě správního deliktu umocnění výkonu nelegální práce 250.000 Kč, se kontrola nelegální práce jeví jako nejkonfliktnější typ kontroly, s náročným správním řízením o uložení sankce. Kontrolované osoby vyhledávají služby advokátů a téměř ve všech případech podávají všechny opravné prostředky a následně žaloby proti rozhodnutím o uložení sankcí. V průběhu správních řízení účastníci mnohdy rozporují skutečnosti zjištěné v průběhu kontroly, napadají poučitelnost záznamů pořízených v průběhu kontroly jako důkaz po zahájení správního řízení, dodatečně dokládají nové důkazy a doklady, které oslabují prvotní kontrolní zjištění. V některých případech je výsledkem správního řízení změna právní kvalifikace správního deliktu umocnění výkonu nelegální práce podle zákona o zaměstnanosti na správní delikt uvedený v zákoně o inspekci práce spočívající neuzavření pracovní smlouvy, dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti písemně, pro který může být uložena pokuta až do 10 mil. Kč - není stanovena minimální hranice sankce. Ke změně právní kvalifikace může dojít v případech, kdy účastníci řízení navrhnou objektivní důkazy o uzavření pracovního vztahu ústní formou. Orgány inspekce práce v těchto případech vyřadují například doklad od SSZ o přihlášení zaměstnance k práci před dnem kontroly.

V rámci hlavního úkolu š. Kontrola nelegálního zaměstnávání občanů ČR a cizinců a souvisejících kontrolních úkolů, realizovaných týmy kontroly nelegálního zaměstnávání oblastních inspektorátů práce, bylo dosaženo plánovaného počtu kontrol. Při zhruba stejném počtu provedených kontrol byl počet případů nelegálního zaměstnávání, zjištěných kontrolami v roce 2013, nižší než v roce 2012. Zaznamenáváme také stále se zvykající počet zaměstnavatelů, kteří bez větších obtíží plní povinnost mít na pracovišti kopie dokladů prokazujících existenci pracovního vztahu. Tento trend popisujeme celkovému zlepšení povědomí zaměstnavatelů i zaměstnanců o problematice nelegální práce a intenzivní poradenské, osvětové a ověřovací kontrolní činnosti ze strany orgánů inspekce práce. S tímto směrem pravděpodobně souvisí i stoupající počet případů, kdy kontrolované osoby prohlašují, že se mezi nimi nejedná o výkon závislé práce zcela bez smlouvy (tedy o nelegální práci), nýbrž o výkon práce na základě ústní dohody, bez písemně uzavřené pracovní smlouvy nebo dohody o provedení práce, popř. dohody o pracovní činnosti.

Stejně jako v předchozím roce, i v roce 2013 strany pracovních vztahů stále často volí dohodu o provedení práce (a to i v případech, kdy by bylo adekvátní uzavření pracovního poměru na základě pracovní smlouvy a na práce, které jsou hlavním předmětem činnosti zaměstnavatele) se sjednanou odměnou nižší než 10.000 Kč, která nepodléhá odvodům na sociální pojištění a prakticky neumožňuje kontrolu skutečné odpracované doby; u drobných zaměstnavatelů se pracovní poměr stává spíše výjimkou. Mnohdy jsou inspektoři předkládány dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr sepsané v den zahájení kontroly, nebo den před kontrolou, které vzbuzují podezření z jejich úlového vypracování při zahájení kontroly (dohody jsou na pracovišti připraveny bílými a vyplněny před odchodem inspektora). Stále se opakují výstřední zaměstnavatelé, kteří zaměstnanec je na pracovišti první den nebo na zkoušku a dohoda o provedení práce nebo pracovní smlouva je právě připravována. Tímto tvrzením se však nelze vyvinut a případy jsou kvalifikovány jako nelegální práce. Jako nový fenomén se objevilo zneužití institutu šedobrovné práce za účelem zastavení výkonu závislé práce bez uzavřené pracovní smlouvy nebo dohody. Velmi významně se rozmáhá praxe cizinců ze zemí mimo EU obcházet povinnost mít povolení k zaměstnání podnikáním na říjnový list. Při kontrolách asijských prodejců dále přetrvává problém s nedostatkem tlumočnicků, kdy kontrolované osoby úlově šneumí esky.

Co se týká tolik diskutovaného problému výkonu závislé práce zastavené obchodními vztahy, tj. tzv. šedobrovné práce, i ze statistiky roku 2013 je patrné, že nelegální zaměstnávání formou tzv. šedobrovné práce je z pohledu kontrol a postihů závažností okrajovou a že problém nelegálního zaměstnávání tkví především v jiných formách výkonu nelegální práce (nejčastěji práce zcela bez smluvního vztahu a dále práce cizinců bez povolení k zaměstnání nebo v rozporu s ním). Z celkového počtu zjištěných 3 170 nelegálně pracujících osob se jednalo o 196 osob pracujících formou šedobrovné práce. Nelze seriózně označit jeden určitý obor činnosti zaměstnavatelů za typický pro provozování šedobrovné práce. Se šedobrovnou prací se setkáváme například ve výrobních halách a v pásovém výrobě, kde jako osoby samostatné výdělečně činné vykonávají nekvalifikovanou manuální práci cizinci, kteří tímto způsobem obcházejí povinnost mít na území ČR povolení k zaměstnání, nebo například na stavbách a u výkonu práce pomocných dělníků i v restauracích a u obsluhy hostů. Jako nejvíce společensky škodlivé vnímáme tyto případy, kdy by byl pracovní vztah pro zaměstnance výhodnější a zaměstnanci jsou přesto do obchodního vztahu zaměstnavatelem nuceni, nebo výše zmíněné případy, kdy cizinci tímto způsobem obcházejí povinnost mít povolení k zaměstnání na území ČR. Kontroly nejsou primárně zaměřeny na vyhledávání a kontrolu tzv. šedobrovné práce. Inspektoři práce vždy pojmou kontrolu jako kontrolu výkonu jakékoli formy nelegální práce. Odvolávají-li se však kontrolované osoby na obchodní nebo občanskoprávní vztah s fyzickými osobami, které pro ně vykonávají práci, nebo je-li upozornění na šedobrovnou práci součástí podnětu ke kontrole, musí být součástí kontroly i posouzení tohoto vztahu z pohledu možného výkonu nelegální práce. Co se týká konkrétních podnětů zaměstnanců na případy šedobrovné práce, zde je ovšem třeba konstatovat, že se jedná mnohdy o podněty neprokázané, anonymní, nebo i podněty neobjektivní a motivované konkurenčním bojem nebo negativními osobními vztahy podnětů k firmě nebo osob, které se mají na šedobrovnou práci dílet.

Při kontrolách se inspektoři setkávají se zájmem o poradenskou a konzultativníinnost, v mnoha případech kontrolovaní zaměstnavatelé vnímají provedenou kontrolu jako návod ke svému dalšímu postupu v souladu s právními předpisy a zjištěné nedostatky obratem odstraní. S pozitivními reakcemi se inspektoři setkávají u těchto kontrolovaných osob, které právní předpisy dodržují a pro které jsou zaměstnavatelé, kteří umožňují výkon nelegální práce, nekalou konkurencí. Naopak u kontrolovaných osob, pro které kontrola představuje hrozbu sankce, se vyskytují případy negativních reakcí a agresivity, nesouinnosti, pokus o zmaření výkonu kontroly nebo o zmaření následného správního řízení. Zvykne se po et kontrolovaných osob, které úřadov namítají podjatost inspektorů, nebo se záměrně vyhýbají komunikaci s inspektorem, nejsou kontaktní, nelze jim doručovat, není možné s nimi projednat protokol, nereagují na ukládané pokuty. Vyšší spodní hranice sankce za umožnění výkonu nelegální práce přispívá k napjaté atmosféře při kontrolách. fiádoucí a úinná je proto spolupráce s ozbrojenými složkami státní správy.

Dlefitá je i spolupráce s dalšími složkami státní správy (SSZ, ÚPŘ, fiivnostenské úřady apod.), od kterých inspektoři získávají informace pro podporu svého tvrzení (např. informace o zaměstnancích přihlášených k pojištění u eské správy sociálního zabezpečení) a předávají jim výsledky své kontrolníinnosti pro další postup v působnosti těchto orgánů. V oblasti zaměstnanosti a nelegálního zaměstnávání je zásadní především spolupráce s Úřadem práce ČR, nebo významnou část nelegálně zaměstnaných osob tvoří osoby vedené jako uchazeči o zaměstnání, mnohdy i s nárokem na podporu v nezaměstnanosti.

Kontroly zaměřené na nelegální zaměstnávání provádí oblastní inspektoráty práce u zaměstnavatelů všech velikostí, bez ohledu na počet zaměstnanců. Při rozhodování o zařazení zaměstnavatele do plánu kontrol přihlížejí spíše k oboru jeho podnikatelskéinnosti a k druhu prací, které jsou u zaměstnavatele vykonávány, s přihlédnutím k tomu, fle s nelegálním zaměstnáváním se často setkáváme u sezónních a nekvalifikovaných prací (například ve stavebnictví nebo v pohostinství). To ovšem neznamená, fle by některé oboryinnosti zaměstnavatelů byly z plánované kontrolníinnosti vyjmuty nebo byly opomenuty. Nadto kromě plánované kontrolníinnosti jsou také prováděny kontroly na základě podnětů občanů, zaměstnanců nebo jiných institucí.

Mobilní kanceláře, které mly od počátku roku 2013 týmy kontroly nelegálního zaměstnávání k dispozici, umožnily inspektorům snadnější dostupnost kontrolovaných subjektů, provádění kontrol i ve vzdálených místech okresů a možnost operativního provádění monitoringů sídel nebo provozoven kontrolovaných subjektů. Pro účely kontrolníinnosti na úseku nelegálního zaměstnávání byla také vypracována nová podrobná metodika, jednotná pro všechny týmy kontrol nelegálního zaměstnávání.

Výsledky kontrolníinnosti v oblasti nelegálního zaměstnávání umožňují vyslovit závěr, fle její dopady v oblasti zlepšení kvality právního v domích zaměstnavatelů i zaměstnanců, jako nástroj individuální a generální prevence na potenciálně kontrolované subjekty, lze jednoznačně hodnotit jako pozitivní.

XVII. Kontroly dodržování pracovních předpisů na úseku agenturního zaměstnávání a vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb v členských zemích EU

Počet podnikatelských subjektů, které mají povolení ke zprostředkování zaměstnávání od Generálního ředitelství Úřadu práce České republiky, po číselně rokem 2008 zpočátku cca 2 500 postupně klesal. V roce 2013 byl zaznamenán opětovný mírný nárůst a počet subjektů, které mají povolení ke zprostředkování zaměstnávání. V současné době se pohybuje mezi 1 500 a 1 600. Dochází také k pirozenému procesu, kdy některé agentury práce zanikají, transformují se a vznikají nové.

Od 1. 1. 2012 se rozšířila kontrolní působnost Státního úřadu inspekce práce o oblasti spadající do tohoto data do gesce úřadů práce. Legislativně je zprostředkování zaměstnávání upraveno jak v zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, tak v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoníku práce. Pro inspekci práce se tak významným způsobem rozšířil počet kontrol prováděných u agentur práce. Na druhou stranu to umožnilo komplexní provádění kontrol a vytvořila se tak možnost získat ucelený pohled o plnění všech povinností, které agentury práce musí podle pracovní legislativy dodržovat.

V roce 2013 se zintenzivnila spolupráce s Generálním ředitelstvím Úřadu práce České republiky, které vydává povolení ke zprostředkování zaměstnávání, a také je odnímá. K odnětí povolení ke zprostředkování zaměstnávání může dojít mimo jiné i na základě výsledků kontroly provedené orgány inspekce práce. Tato úzká spolupráce s Generálním úřadem práce pomáhá při zlepšování dodržování pracovních předpisů agenturami práce působícími na českém trhu práce.

Dalším prostředkem pro zlepšení dodržování pracovních předpisů agenturami práce může být spolupráce s asociacemi agentur práce. Jejich představitelé projevují zájem o to, aby jejich členové neztráceli vlastní kredit na trhu práce díky agenturám, které nedodržují právní předpisy, případně podnikatelským subjektům, které nemají povolení ke zprostředkování zaměstnávání, ale fakticky ho provádějí. Orgány inspekce práce kladou důraz na prevenci a co nejvyšší informovanost podnikatelských subjektů působících v oblasti zprostředkování zaměstnávání.

Kontroly se v roce 2013 týkaly nejen agentur práce, které předávají své zaměstnance k uffiivateli, ale poprvé i těch agentur práce, které provádějí jen zprostředkování zaměstnávání a poradenskou činnost a nepředávají své zaměstnance k uffiivateli.

Současné kontrolami agentur práce, které předávají své zaměstnance k dočasnému výkonu práce k uffiivateli, provádějí inspektoři kontroly samotných uffiivateli. Zejména pro porovnání srovnatelných pracovních a mzdových podmínek je kontrola u uffiivatele nezbytná. Jen tak lze doložit, zda pracovní a mzdové podmínky agenturních zaměstnanců nejsou horší, nejsou nebo by byly pracovní a mzdové podmínky členových zaměstnanců uffiivatele.

Součástí zadání úkolu byla i kontrola cizích státních pracovníků zaměstnaných v agenturách práce a kontrola vysílaných pracovníků. Protože agentury práce nesmí podnikovat v zahraničí, byla kontrola zaměstnání tímto směrem. Kontroly pracovníků vysílaných k výkonu práce do České republiky nebo z České republiky byly prováděny jen na vyžádání zahraničních inspekcí ze zemí Evropské unie. Podle sdělení oblastních inspektorátů práce na takové pracovníky v rámci kontrolní činnosti sami nenarazili. Provedené kontroly byly vždy výsledkem žádosti Státního úřadu inspekce práce o jejich provedení, a to na základě požadavku zahraničního inspekčního orgánu.

Oblastní inspektoráty práce provedly v rámci úkolu v roce 2013 celkem **224** kontrol, z toho bylo **149** kontrol agentur práce a **75** kontrol uflivatelů. Celkově bylo při kontrolní činnosti oblastních inspektorátů práce zkontrolováno **567** agentur práce. Rozboru byly podrobeny z důvodu možnosti porovnání výsledků pouze kontroly agentur práce, jejichž výsledky byly zařazeny do stanoveného úkolu. Důvodem je skutečnost, že analyzované kontroly zahrnovaly především kontroly stanovené zadáním hlavního úkolu. Jen takovým způsobem kontroly lze úkol objektivně vyhodnotit.

Ostatní kontroly agentur práce byly provedeny například hlavními úkoly. Nejvíce těchto kontrol bylo provedeno na základě přijatých podnětů ke kontrole. Při provádění kontrol na podnět byl především kontroly zaměřeny na obsah podnětu. Výsledky těchto ostatních kontrol jsou zahrnuty v závěrečných zprávách příslušných hlavních úkolů (podněty, BOZP apod.)

Z celkového počtu **149** kontrol agentur práce bylo **65** (44 %) bez zjištění nedostatku a **84** (56 %) s nedostatkem, při čemž celkový počet zjištěných nedostatků byl **237**. Z celkového počtu **75** kontrol uflivatelů bylo **42** (56 %) bez zjištění nedostatku a **33** (44 %) s nedostatkem, při čemž celkový počet zjištěných nedostatků byl **56**.

Přehled porušení zjištěných kontrolami agentur práce podle oblastí v počtech a procentním vyjádření je níže v tabulce 1.

Oblastní inspektoráty práce uložily ve sledovaném období agenturám práce na základě výsledků kontrol podle zvláštního úkolu celkem **15** pokut v celkové výši **1.453.000 Kč**. Uflivatelům byly uloženy celkem **4** pokuty v celkové výši **250.000 Kč**. Pokuty byly ukládány zejména za porušení ustanovení týkajících se agenturního zaměstnávání, z toho nejčastěji za nedodržení rovných podmínek mezi agenturními zaměstnanci a kmenovými zaměstnanci uflivatele, a dále nejčastěji za porušení v oblasti odměňování a pracovní doby.

Cíle úkolu, opakovanými kontrolami na úseku agenturního zaměstnávání zamezit obcházení pracovních předpisů, bylo dosaženo částečně. Je skutečností, že u některých agentur práce došlo ke zlepšení stavu, zejména u těch v těchto. U těchto jsou prováděny na různých provozovnách kontroly opakovaně z důvodu přijatých podnětů ke kontrole. Tyto v těchto agentury práce dále sledují dodržování právních předpisů a mají zavedený a propracovaný systém, na který dohlíží jejich právní poradci. Naopak malé agentury práce dávají poměrně často

přednost zisku před kvalitou a dobrým jménem a opakovaně se dopouští její obcházení nebo přímo porušení pracovních právních předpisů.

Dleřitá je také skutečnost, zda je agentura členem některé z asociací podnikatelů v agenturním zaměstnávání. Tyto asociace dleřně dbají na poskytování kvalitních služeb a samy upozorují na tyto subjekty, které zákony porušují. Stále v oblasti agenturního zaměstnávání přetrvávají jevy, které nelze prokázat jako porušení pracovních právních předpisů. Jedná se například o různé praktiky při platbách za ubytování, cestovní náhrady, různé dobrovolné srážky ze mzdy, nesplněné sliby v odměňování, o pracovní dobu, bonusy, apod.

Problémem zůstávají situace, kdy podmínky předem sjednané nejsou sjednány. V praxi se stává, že uřivatel přestane zaměstnanci agentury přilovat práci, oznámí to agentuře a ta se zaměstnancem předem sjednané pracovní poměr. Velmi často k takovému ukončení pracovního vztahu dojde, když zaměstnanec onemocní.

Pokud jde o samotný průběh kontrol, nevyskytuje se již tolik problémů se zajištěním dokladů nebo nedosařitelností kontrolované osoby. Samozřejmě k těmto situacím v menší míře dochází stále. Celkově je horší spolupráce ze strany kontrolovaných osob, když jsou statutární zástupci kontrolovaných společností cizími státními úřadníky, a to zejména z těchto zemí. Problémy jsou také s družstvy, jejich členové jsou cizí státní úřadníci.

Pro úspěšné provedení kontroly agentury práce, která dleřně přiluje zaměstnance k uřivatelům, je velmi dleřnitě provést kontrolu i u uřivatele. Jen tak lze úspěšně prokázat, zda postavení agenturních zaměstnanců není horší než kmenových zaměstnanců uřivatele na stejné pozici. Vedení evidence odpracované pracovní doby prvotně vede uřivatel, který potom na základě této evidence poskytuje podklady agentuře práce. Význam kontroly uřivatele bude zdrazněn v následujícím roce, a to i způsobem provádění kontrol. Záměrem je provést prvotní kontrolu u uřivatele a následně provést kontroly u všech agentur práce, které zde působí. Obdobným způsobem se budou provádět kontroly i opačným směrem u agentury práce a potom u všech jejích uřivatelů. Takto lze porovnat podmínky mezi agenturami práce navzájem a také mezi srovnatelnými uřivatelmi.

Inspektoři se i v minulém roce setkali jak s těmi zaměstnavateli, kteří mají povolení ke zprostředkování zaměstnání, tak i s těmi, kteří ho nemají, ale ve skutečnosti se chovají jako agentura práce. Obě skupiny vyuřivávají při přilování svých zaměstnanců k výkonu práce k uřivatelům obchodní smlouvy místo dohod uzavřených podle § 308 zákoníku práce. Univerzální postup v těchto případech nelze stanovit. Je třeba vždy individuálně posoudit, zda přilování zaměstnanců k jinému zaměstnavateli splňuje znaky agenturního zaměstnávání, nebo jde o stejné provedení zakázky (díla) mezi dvěma podnikajícími subjekty.

Hlavní úkol záměrný na kontroly agentur práce je opřít zařazen do plánu kontrol roku 2014.

Vysílání pracovníků

Součástí zadání úkolu v oblasti agenturního zaměstnávání jsou i kontroly vysílaných pracovníků v rámci poskytování služeb podle směrnice 96/71/ES o vysílání pracovníků. Kontroly jsou prováděny výhradně na žádost zahraničních inspekčních orgánů působících v zemích Evropské unie, případně přímo na žádost zaměstnavatelů z těchto zemí pracujících na území České republiky.

V roce 2013 bylo přijato **20** nových žádostí, dalších **7** jich nevyřízených přeloženo z roku 2012.

Většina žádostí se týkala těchto okruhů :

- ověření sídla nebo provozovny zaměstnavatele a statutárních orgánů
- zjištění, zda vyjmenovaní zaměstnanci byli zaměstnanci subjektu podnikajícího v zahraničí
- zjištění pracovních a mzdových podmínek sjednaných se zaměstnanci v ČR
- legálnost vysílání (pracovní cesty) do zahraničí
- ověření nároků na cestovní náhrady
- nevyplacení mzdy
- vyplacení nižší mzdy, než byl nárok
- ověření pracovního právního vztahu
- nelegální zaměstnávání
- působení personálních agentur

Státní úřad inspekce práce řádal sám v roce 2013 o provádění zaměstnavatele v jiné zemi Evropské unie v 7 případech. Všechny žádosti byly v roce 2013 vyřízeny. Týkaly se zejména těchto okruhů :

- ověření pracovní doby a mzdových nároků
- nelegální práce
- skončení pracovního poměru a doklad s tím souvisejících
- porušení předpisů o pracovní době v nákladní dopravě
- nevyplacení mzdy
- působení agentur práce.

XVIII. Mimo ádné kontrolní akce zam ené na oblast pracovních vztah a podmínek

Mimo ádné kontrolní akce, jako jeden z kontrolních úkol orgán inspekce práce, byly do plánu kontrolní innosti za azeny poprvé v roce 2011 v rámci koordinovaných kontrol, provád ných společně s ostatními kontrolními orgány v gesci MPSV. Kontroly se zam ovaly především na oblast odhalování a potírání výkonu nelegální práce, ale i na vybrané oblasti pracovních vztah a podmínek a BOZP. V roce 2012 byly mimo ádné kontrolní akce za azeny mezi hlavní úkoly orgán inspekce práce v oblasti kontroly nelegální práce. Zkušenosti z této formy kontrolní innosti a pozitivní výsledky mimo ádných kontrolních akcí realizovaných v předchozích letech tak od vod ovaly jejich za azení do plánu kontrolní innosti orgán inspekce práce i v roce 2013, přičemž samostatně byl stanoven úkol pro odhalování nelegální práce a samostatně pak tento úkol zam ůjící se především na oblast pracovních vztah a podmínek.

Mimo ádná kontrolní akce je obvykle provád ěna v kratším časovém úseku, a to bu ěna celém území ČR, nebo pouze regionálně. Státní úřad inspekce práce tak v roce 2013 vyhlásil 2 celorepublikové mimo ádné kontrolní akce a dále si jednotlivé oblastní inspektoráty práce volily vlastní regionální mimo ádné kontrolní akce. Ur čitá volnost ve výběru regionálních mimo ádných akcí byla oblastním inspektorát m práce ponechána jifl proto, ffe se problémy v regionech r ůní, a také proto, ffe znalost regionálních jednotlivých oblastních inspektorát práce je zna ěná a vypovídá o zmapování regionu d ěkladnou kontrolní inností.

Vyhodnocení jednotlivých mimo ádných kontrolních akcí

V této ásti budou zvlášť vyhodnoceny 2 celorepublikové mimo ádné kontrolní akce vyhlášené Státním úřadem inspekce práce a další regionální mimo ádné kontrolní akce vyhlášené jednotlivými oblastními inspektoráty práce.

I. Celorepublikové mimo ádné kontrolní akce

Pro 1. tvrtletí roku 2013 byla Státním úřadem inspekce práce stanovena mimo ádná kontrolní akce v oblasti pracovních vztah a podmínek se zam ěním na vybrané et zce s rychlým ob erstvením ó KFC, McDonalds a Tchibo. Pro 2. tvrtletí roku 2013 byla Státním úřadem inspekce práce stanovena mimo ádná kontrolní akce v oblasti pracovních vztah a podmínek se zam ěním na zam stnavatele provozující bezpe ností a pátrací innost. V dalších tvrtletích pak Státní úřad inspekce práce up ednostnil vy izování podnik ke kontrole a provád ění kontrol nap í odvtvími.

Vybrané et zce s rychlým ob erstvením

Na základ ě zkušeností z roku 2012, kdy byl k celorepublikové kontrole vybrán ur čitý zam stnavatel s provozovny po celé ČR, byla zvolena i tato mimo ádná kontrolní akce. P i takovémto typu kontrol lze snadno zjistit, zda zji-t ěné poru-ení je ojedin ělé nebo jde o jakési systémové ě-ení jednoho zam stnavatele. K tomuto je pak samoz ějm ě přihlířeno p i ukládání sankce. Na vybrané et zce byly v minulosti podány podniky ke kontrole sm ůjící

do oblastí pracovní doby, odmínování a ochrany osobních práv zaměstnanců (předeevším sledování zaměstnanců kamerami). U provozovatele sítě KFC společnost AmRest s. r. o. bylo provedeno 23 kontrol na 23 provozovnách. U provozovatele sítě McDonald's R (provozovatelé se řídí, jde o systém franchisových smluv) bylo provedeno 28 kontrol na 28 provozovnách. U společnosti Tchibo Praha, spol. s r. o. bylo provedeno celkem 15 kontrol na 15 provozovnách.

Při výše uvedených kontrolách byly zjištěny nedostatky na úseku pracovní doby, odmínování a na úseku ochrany osobních práv zaměstnanců. Informace z podniků ke kontrole tak byly kontrolami potvrzeny.

U společnosti AmRest s. r. o. jako provozovatele sítě KFC bylo nejvíce porušení zjištěno na úseku ochrany osobních práv zaměstnanců, tj. snímání zaměstnanců kamerovým systémem při práci. Zaměstnavateli bylo uloženo opatření k odstranění zjištěných nedostatků. Pokutu za toto porušení není možné podle zákona o inspekci práce uložit, zjištěná ale byla předána Úřadu pro ochranu osobních údajů. Rovněž na úseku pracovní doby a odmínování bylo zjištěno několik nedostatků, přičemž v oblasti pracovní doby se zjištěná opakovala na několika provozovnách.

U provozovatele sítě McDonald's bylo nejvíce porušení zjištěno na úseku odmínování, a to při poskytování minimální a zaručené mzdy a dále při poskytování příspěvků ke mzdě. Dále byly zjištěny nedostatky na úseku pracovní doby. Na úseku ochrany osobních práv zaměstnanců byly zjištěny 2 nedostatky, tedy narušení soukromí zaměstnanců na pracovišti u dvou provozoven.

U společnosti Tchibo Praha, spol. s r. o. bylo nejvíce porušení zjištěno na úseku pracovní doby. Porušení na úseku odmínování bylo ojedinělé a porušení na úseku ochrany osobních práv zaměstnanců nebylo zjištěno.

Celkem bylo těmto provozovatelům uloženo 9 pokut v celkové výši **308.000 Kč**. Nejvíce pokut bylo uloženo za nedostatky v oblasti pracovní doby.

Bezpečnostní a pátrací innosti

Pro druhé čtvrtletí pak Státní úřad inspekce práce zvolil mimořádnou kontrolní akci zaměstnanců na úřaditě odvětví, ve kterém je stabilně velký počet podniků ke kontrole. Kontroly se zaměřily především na oblast pracovní doby a odmínování zaměstnanců.

Oblastní inspektoráty práce provedly celkem **87** kontrol u zaměstnavatelů podnikajících v oblasti bezpečnostní a pátrací innosti. Kontroly byly prováděny u malých, středních i velkých zaměstnavatelů, kdy výběr zaměstnavatelů byl ponechán plně v gesci jednotlivých oblastních inspektorátů práce. Při kontrolách bylo nejčastěji zjištěno porušení na úseku pracovního poměru, pracovní doby a odmínování. Přibližně polovina všech kontrol byla ukončena bez zjištěných porušení pracovněprávních předpisů. Za zjištěná porušení bylo uloženo **8** pokut v celkové výši **340.000 Kč**.

Zajímavým poznatkem z těchto kontrol vyskytujícím se tak i na celém území České republiky je rozvoj určitého druhu obcházení zákona v oblasti pracovní doby. Zákoník práce stanoví mantinely pro výkon práce v jednotlivých dnech, týdnech a taky v roce s ohledem na možnosti regenerace lidského organismu. Aby tyto mantinely nemusely být dohrflovány, vymýšlejí zaměstnavatelé různé způsoby obcházení. Například vedení dvojí evidence pracovní doby, sjednávání paralelních pracovních vztahů u jednoho zaměstnavatele (s uvedením rozdílného druhu práce), kdy prokázání těchto jevů je vcelku složitě. Vynalézají i a odváží zaměstnavatelé pak zakládat 2 a více společností se stejnou podnikatelskou činností, kdy zaměstnavatelé zaměstnávají na stejný druh práce ve 2 a více společnostech, přičemž výkon práce je shodný a mnohdy prováděný na stejném pracovišti. Proto je nutné, aby zaměstnavatelé při sjednávání pracovních poměrů nebo dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr byli zvláště opatrní.

II. Regionální mimořádné kontrolní akce

Tyto mimořádné kontrolní akce byly prováděny v jednotlivých regionech dle zkušeností z předchozích kontrol v daném regionu. Každý oblastní inspektorát práce provedl na území kraje i kraj ve svém místní působnosti minimálně 4 mimořádné kontrolní akce v roce.

Při regionálních mimořádných kontrolních akcích bylo oblastními inspektoráty práce provedeno celkem **1 397** kontrol. Při těchto kontrolách bylo zjištěno **961** porušení pracovních předpisů, kdy nejčastěji bylo zjištěno porušení na úseku odměňování, pracovní doby a pracovního poměru i dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. Pokutu oblastní inspektoráty práce uložily **53** zaměstnavatelům v celkové výši **1.282.500 Kč**.

Věchny mimořádné kontrolní akce, tedy celorepublikové i regionální, se ukázaly jako sánskn významné. Uloženo bylo celkem **71** pokut v celkové výši **1.960.500 Kč**.

V systému kontrol orgánů inspekce práce v oblasti pracovních vztahů a podmínek se potvrdilo, že takto nastavené kontrolní úkoly jsou velmi efektivní. Zvláště pak regionální mimořádné kontrolní akce na úseku pracovních vztahů a podmínek zaměstnané dle specifík a potřeb v regionech jednotlivých oblastních inspektorátů práce potvrdily domněnku o dkladné znalosti jednotlivých oblastních inspektorátů práce svých regionů. Ale na druhou stranu i celorepublikové akce vřdly zaměstnaná na určitého zaměstnavatele i určité odvětví plní nejen preventivní osvětlu v daném okruhu zaměstnavatelů.

Obchodním et zcím celkově a zaměstnavatelům provozující bezpečnostní a pátrací činnost bude Státní úřad inspekce práce vnovat kontrolní pozornost i nadále, nebo se tradičně jedná o odvětví se zvýšeným podnětem ke kontrole a se značným počtem zjištěných porušení. Stejně tak z regionálních mimořádných kontrolních akcí vystoupila odvětví, kterým se oblastní inspektoráty práce budou vnovat i nadále, nebo se potvrdila domněnka o problémech v těchto odvětvích. A uřl se problematiku jimi odvětvími zabývají orgány inspekce práce v rámci plánovaného hlavního úkolu nebo pak v rámci kontrol s využitím podnětem ke kontrole, vřdly budou kontrolní činnosti vnovat patřičnou pozornost. Oproti výsledkům z uplynulých let lze také pozorovat určitý nárůst v počtu a výši uložení pokut.

V oblasti pracovních vztahů a podmínek orgány inspekce práce ne vždy postupují ihned k ukládání sankcí, pokud je ale porušení závažné, opakující se nebo se týká většího okruhu osob, je zpravidla fládnoucí postoupit na zaměstnavatele i touto cestou.

Pro rok 2014 nebyl stanoven fládný obdobný kontrolní úkol, nicméně to nebude znamenat úbytek kontrol v daných odvětvích. Kontroly budou nadále prováděny i s využitím podnětů ke kontrole. To samozřejmě nevyplývá na základě aktuální potřeby vyhlášení mimořádné akce v průběhu roku. Tak, jako jsou v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci vyhlášeny tzv. kampaně, je možné v oblasti pracovních vztahů a podmínek vyhlásit mimořádné kontrolní akce. Zvláště pak v případě, kdy jejich efektivita byla tímto úkolem potvrzena.